

Královéhradecká
knihovnická
konference

KNIHOVNY PODPORUJÍ ČTENÁŘSTVÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE

Sborník Královéhradecké knihovnické konference, 23. listopadu 2021 / Hradec Králové

e-kniha

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové • Hradec Králové • 2022

Obsah

Čtenářství a děti

Úvodní slovo a program konference 2021 (Bc. Eva Semrádová, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové) 3

Zamyšlení odborníků

Všechnu moc imitaci (prof. PhDr. Jiří Trávníček, M.A., Ústav pro českou literaturu AV ČR) 6

Čtení a dnešní kniha nejen pro děti (Mgr. Olga Kubeczková, PhD., Pedagogická fakulta, Ostravská univerzita) 7

Klíče ke čtenářství (PhDr. Václav Mertin, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy) 10

Průzkumy a projekty

Čtenářství dětí a mládeže v době pandemie (PhDr. Vít Richter, Národní knihovna ČR Praha) 12

Jak přispívá projekt „S knížkou do života / Bookstart“ ke čtenářství? (Mgr. Barbora Čižinská, Knihovna města Hradce Králové) 19

Čtenářská hra Lovci perel (Jitka Kyclová, Bc. Alice Hrbková) 24

Festival školní četby (Knihovna města Hradce Králové) 26

Příklady dobré praxe

Motivovat a inspirovat (Lenka Macháčková, Městská knihovna Nová Paka) 27

Knížkohraní s Edou, Matyldino pohádkohraní (Blanka Vomáčková, Městská knihovna Česká Třebová) 28

Projekt Čtení dětem (Mgr. Jitka Řeháková, Městská knihovna Praha) 30

Čtenářský metr pomáhá dětem ve výběru kvalitních knih (Mgr. Marika Zadembská, Knihovna Třinec) 32

Ve Slavoji poprvé (Mgr. Marta Pešková Staníková, Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem) 34

Hronovské stopování (Bc. Tereza Lachmanová, Městská knihovna Egona Hostovského v Hronově) 36

TEEN, ta, to (Bc. Michaela Severová, Knihovna Jiřího Mahena v Brně) 38

Kam kráčíš, knihovnictví

Ohlédnutí za devíti ročníky Královéhradecké knihovnické konference (Bc. Eva Semrádová, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové) 40

Čtenářství a děti

Knihovny podporují čtenářství dětí a mládeže

Královéhradecká knihovnická konference 2021

„Číst knížky je jako odemknout klíčem abecedy komnatu s pokladem. Nepodaří-li se nám předat dětem tento klíč, přetrhneme i řetěz porozumění mezi generacemi.

Zdeněk Svěrák, 2011

V roce 2021 jsme se na Královéhradecké knihovnické konferenci vydali za tématem čtenářství. Podporovat zálibu ve čtení u dětí i dospělých je úkol, který vychází ze samé podstaty knihoven a zároveň je to pro většinu knihovníků úkol blízký jejich srdci. Z toho důvodu jsme k tématu přistupovali optimisticky a lehko nacházeli zajímavé příklady z praxe, které pak zazněly v programu konference či se staly příspěvkem do sborníku.

Naše téma čtenářství jsme zaměřili na rozvíjení čtenářských dovedností a zájmů u dětí a mládeže. Význam vzdělávání a informovanosti v tomto směru zaznamenali účastníci konference takto:

„Téma dětského čtenářství je velmi povzbudivé a potřebné. Pečovat o malé děti od nejútlejšího věku je jedna z věcí, které rozhodně mají smysl.“

„Otevřely se mi dokořán mé knihovnické oči, jak moc můžu být pro čtenářství dětí důležitá.“

Knihovny představují knihy jako svět příběhů a zážitků už nejmenším dětem a jejich rodičům v rámci projektu S knížkou do života. Vychází se z přirozeného zájmu dítěte o předčítání či povídání nad knihou. Už v raném věku dítě zkoumá knihu všemi smysly, lákavé jsou obrázky nebo obracení stránek v knize. Učíme rodiče pěstovat čtenářské rituály, jako je čtení večer před usnutím. Pro děti školního věku mají knihovny připravenou širokou paletu programů, které realizují pro celé školní třídy nebo ve volném čase dětí pro návštěvníky dětských oddělení (Noc s Andersenem, Pasování prvňáčků, Den pro dětskou knihu atd.). Knihovníci jsou průvodci a pomocníky při výběru literatury, proto vždy uvítají přednášky odborníků o nových titulech. Konferenční příspěvky potvrdily, že se knihovny stávají místy odpočinku, zábavy. Vznikají interiéry a programy cílené na dospívající, k akcím je využíván venkovní prostor. Populární je spojení nabídky knih s ostatními médii či osobní doporučení četby od knihovníků nebo přímo od stejně starých dětí.

Videokonference s odborným programem na téma Knihovny podporují čtenářství dětí a mládeže se uskutečnila na platformě MS Teams dne 23. 11. 2021, pořadatelem konference byla Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové.

Program konference

Čtenářství dnes – hledání nové mise

prof. PhDr. Jiří Trávníček, M.A., Ústav pro českou literaturu AV ČR

Všichni jsme gramotní, materiály na čtení přesyceni – tak oč ještě čtenářství opřít? Není už tento „projekt“ poněkud unavený?

Jaké byly civilizační mise v minulosti? Přesycenost – a co s ní? Je ještě možné najít nějakou misi pro naše časy – a silnou? Jak ji vymezit? Oč ji opřít? Jakým způsobem ji uskutečňovat?

Bez výborného a bohatého čtení není vzdělanost

PhDr. Václav Mertin, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Kvalitní a hojné čtení představuje nezbytnou podmínku vzdělanosti. U dítěte se rozvíjí prakticky od narození tím, že na ně mluvíme, ukazujeme a pojmenováváme objekty vnějšího světa, později mu předčítáme. Přidává se škola, která slibuje, že naučí děti číst. Jenže zatím se jí to příliš nedaří. Proto musí přiložit ruku i nadále rodiče a také další instituce. Mezi ně patří i knihovny, které již nějakou dobu nabízejí dětem mnohem bohatší služby při rozvoji čtenářství než pouhé půjčování knih.

Současná umělecko-naučná literatura pro děti a mládež

Mgr. Olga Kubeczková, Ph.D., Pedagogická fakulta, Ostravská univerzita

Příspěvek se zaměří na probírku novějších titulů žánrové oblasti umělecko-naučné literatury a jejich přínosu pro mladé čtenáře. Zaměří se na práce adresované různým příjemcům od předškolního po starší školní věk s přihlédnutím k titulům, které mají záměrně širší recepční záběr. Příspěvek se pokusí nabídnout průhled do různorodých uměleckých pojetí tématu poznávání a rovněž zohlední spektrum oblastí poznání, k nimž se tituly vážou. S větší pozorností bude sledována domácí produkce na pozadí trendů v překladové literatuře. Okrajově se příspěvek dotkne umělecké kvality uvedených prací.

Přispívá projekt S knížkou do života ke čtenářství?

Mgr. Barbora Čížinská, Knihovna města Hradce Králové

Shrnutí zahraničních zkušeností a realizovaných průzkumů a hodnocení reálného vlivu projektu Bookstart na děti, rodiče a čtení. Z čeho vycházejí základní principy projektu u nás?

Motivovat a inspirovat

Lenka Macháčková, Městská knihovna Nová Paka

Čtenářem se člověk nerodí, ale stává se jím. Na této cestě ho podporují rodiče, školka, škola a hlavně knihovna, která by měla motivovat a inspirovat. Některé projekty myslí již na ty nejmenší: S knížkou do života a Knižka pro prvňáčka. Městská knihovna v Nové Pace se účastní nejen celostátních projektů, ale má i své vlastní. Některé akce prověřil čas, jiné upadly v zapomnění. Ne vždy se vše podaří podle představ, ale i to patří k tvořivé práci.

Projekt Čtení dětem

Mgr. Jitka Řeháková, Městská knihovna v Praze

Společný projekt <https://ctenidetem.knihovny.cz/> portálu Knihovny.cz, provozovaného Moravskou zemskou knihovnou, a Městské knihovny v Praze nabízí pomoc rodičům, učitelům, ale i knihovníkům při výběru kvalitní literatury pro děti.

Projekt nabízí šest seznamů pro různé čtenářské kategorie od předškoláků po 9. třídu základní školy. Každý seznam pak obsahuje několik desítek titulů vybraných zejména s ohledem na kvalitu, rok vydání a dostupnost na trhu. Nově jsou přidány také tematické seznamy a seznam knih vhodných pro dyslektiky.

TEEN, TA, TO

Bc. Iveta Cehelská a Bc. Michaela Severová, Knihovna Jiřího Mahena v Brně

Prostor pro věkovou kategorii 13+ TEEN vznikl v Knihovně Jiřího Mahena v Brně už v roce 2014. Příspěvek přinese ohlédnutí nejen za vznikem tohoto prostoru, ale i pohled na celkový vývoj akcí pro danou cílovou skupinu a jeho postupné utváření.

Letní knihovnický kemp

Mgr. Marta Pešková Staníková, Městská knihovna Slavoj Dvůr Králové nad Labem

Možnosti, spolupráce, financování a zkušenosti z 1. knihovnického kempu pořádaného Městskou knihovnou Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem.

Krajské téma 2022: Vzdělávání

Mgr. Daniela Ridlová, Mgr. Bohdana Hladíková, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

Vyhlášení propagační kampaně v knihovnách Královéhradeckého kraje na rok 2022.

Účastníci konference napsali své hodnocení a právě takovou jsme si 9. královéhradeckou knihovnickou konferenci přáli mít...

Zamyšlení odborníků

Všechnu moc imitaci

Jiří Trávníček

„A proč bych měl(a) číst?“ „Mě čtení nebaví.“ „Čtení je nudné.“ Tyto věty známe asi všichni. Většinou se v roli jejich adresátů vyskytujeme coby rodiče, někteří z nás i jako učitelé. A co teď? Reagovat autoritativně, nebo spíš liberálně? S jistotou emocionální emfází (tehdy jsme pro děti srozumitelnější), nebo se stoickým klidem (to nás zase uchrání před manipulací)?

Neexistuje univerzální rada, platná pro všechny situace, rada nadčasově neprůstředná. Každá rodina má své vlastní niveau, které je nepřenositelné. Soukolí vztahů je strojkem, který se ladí léta, a každý necitlivý zásah zvnějšku ho poškozuje. A přece existuje jedna jediná rada, která by mohla obstát v nárocích být radou univerzální: vychovávat vlastním příkladem. To si ovšem žádá přijmout čtení jako něco zcela samozřejmého, tedy nemyslet si, že je bonusem navíc – je nutným základem. Děti vybavuje pocitem přijetí, bezpečí; vytváří jejich „ekosystém“ představ a slov, z něhož budou čerpat dále. Tento „ekosystém“ jim umožňuje snadněji vstupovat do různých nových prostředí a navazovat kontakty s lidmi. Činí je sociabilnějšími.

Každá pedagogika, včetně té rodinné, má dvě podoby – imitaci a instrukci. V daleko větší míře si z rodiny odnášíme, co jsme zažili, čeho jsme byli svědky, než to, co nám bylo vštěpováno v podobě doporučení či příkazů. Příkaz, pokud není opřen o chování, se stává socializačně bezmocným. Ne nadarmo se říká, že výchova je z dvaceti procent příklad a z osmdesáti procent láska. Což přeloženo do našich termínů by mohlo znít takto: doma co nejvíce sázejme na imitaci; instrukci omezme na minimum.

Mějme čtení sami rádi – tím vychováváme nejlépe. Výsledky zřejmě nepřijdou hned a možná poté, až přijdou, nebudou podle našeho gusta: „No tohle.“. Ale to, že jejich rodiče měli čtení rádi, v dětech zůstává. A někdy se to i oživí. Možná až tehdy, když dostanou nějaký další impuls – od spolužáka, učitele, knihovnice. V jistém okamžiku jsme totiž pro své děti – coby rodiče – těmi nejhrošími rádci. Tedy: rádci možná i dobrými, ale na zcela špatném místě. V daném momentu ono rádcovství (instrukce) náleží někomu zcela jinému. Skousněme to, prosím. Pokud naši dceři doporučí Čapka její skautská vedoucí, nedá se s jistotou říct, že zítra skončí na jejím nočním stolku. Pravděpodobnost, že tam skončí, je však mnohokrát vyšší, než kdybyste jí ho doporučili vy.

Mějme čtení rádi... a zbytek svěřme.

Kontakt na autora: travnicek@ucl.cas.cz

Čtení a dnešní kniha nejen pro děti

Olga Kubeczková

Patří-li člověk do čtenářského, rodičovského, učitelského či prostě kritického klanu, v jehož centru pozornosti je četba dětí, pak si nemůže nevšimnout určitých trendů, které dnešní dětskou knihu, její čtení či vůbec užívání provázejí. A protože jsem součástí tohoto klanu skutečně na čtyřikrát jako čtenář, rodič, učitel i kritik, dovoluji si formulovat pár postřehů bez nároků na úplnost.

U konce s věkem

Dnešní tvorba dává hodně znát, jak málo je důležitý věk a vyspělost čtenáře. I dětské knihy vyvolávají ve čtenáři dojem média, které se může stát dobrým prostředníkem mezi generacemi. Mezi generací dnešních dětí, jejich rodičů i prarodičů. Dost možná dnešní kniha usiluje být prostředníkem mezi lidmi. Usiluje o to započít dialog, který u těch menších stimuluje řečovou schopnost vůbec, ale buduje také jejich mínění, schopnost formulovat v diskusi s druhými hodnoty, k nimž se upíná, nebo utvářet svůj čtenářský vkus. Knihy, kterým můžeme říkat recepčně otevřené, ambivalentní, all-age či cross-over, sice nenahrazují tradiční dětské čtení, tedy takové, které si vytváří úzký vztah k dítěti v určitém stupni vývoje, nicméně mohou se stát důležitým impulsem k pevnějším socializačním vazbám a stejně tak posilovat představu, že dobré umění je jen jedno, že číst dětské knihy je jen jednodušší formou uměleckého sdělení. Takového sdělení, které se pro svou jednoduchost nezbavuje myšlenkové hloubky a umělecky přesvědčivého souzvuku slova a obrazu. Trend těchto titulů sice zesílil na přelomu tisíciletí, ale jeho myšlenková východiska mají hluboké kořeny. Jak se kdysi trefně vyjádřil Jiří Trnka: „Děti žijí ve stejném světě jako dospělí, nevím, proč by měly mít jiné umění. Neříkám, že všechno, co je dobré pro dospělého, by se hned mělo dostat dítěti do rukou. Ale rozhodně by všechno, co je dobré pro dítě, mělo být i dobré pro dospělého. Co chce být jen pro děti a záměrně nechce být pro dospělého, to se většinou velmi brzy propíchne jako suché učitelské mentorování a kantorské poučování, které nemá smysl, protože umělecký zážitek dítěti nedá a poučky pro život se brzy ukáží nepoužitelné. Je jeden svět a jeden život, který se nedá dělit.“ (Chvojková 1990: 79–80)

Komu říkáte čtenář?

Knihy vybízející ke sdílení dětí i dospělých jsou příležitostí vnímat uměleckou tvorbu celistvě a víc než na věk poukazovat na individualitu vnímajícího. Navíc, dětská kniha má dnes na vnímatele více nároků. Ve chvíli, kdy ji otevíráme, stávají se z nás všech nejen čtenáři (posluchači) a diváci, ale mnohdy také aktéři, spolutvůrci, tvůrci, hráči a podobně. A někdy to nejsou nároky motivované uměleckými záměry, jako spíše manévry, jak knihu atraktivizovat. Jak ukázat, že nemusí být jen ke čtení. Tak je dobré rozumět dnes knize jako velmi variabilnímu a přizpůsobivému médiu, které může

adresáta překvapit nejrůznějšími výzvami. Knihy dnes zkrátka nemusejí být jen ke čtení a dívání. Ostatně definice dnešní dětské knihy - to by byl vskutku oříšek!

Zapněte obraz, vypněte zvuk!

Trend boření věkových limitů ruku v ruce s érou vizuální kultury, jíž jsme součástí, se promítá ve stále intenzivnějším zájmu o obrazovou složku knih. Někdy se dokonce zdá, že obraz zastihuje zvuk, totiž slovo, totiž literaturu. Na jedné straně máme to velké štěstí brát do rukou opravdové knižní artefakty, které se záhy promění ve sběratelské kousky, na straně druhé nás může obejmout lítost, že se snad někdy méně slovu důvěřuje a spoléhá se na čtení obrazu, třeba u takových adaptací pohádek. Na druhou stranu tímto trendem dětská kniha vychází vstříc nečtenářům, stejně jako vyrovnává tlak nekvalitní produkce. Na stranu třetí – umíme to? Číst obraz?

Kvantita není kvalita

Knih každý rok, i těch dětských, vychází opravdové množství. Dětská kniha má své stálé odbytiště, proto je v hledáčku komerční sféry. Je potřeba mít zkrátka stále na paměti, že kniha je také zboží. Navzdory proklamovaným dobrým úmyslům nemusí být každá dětská kniha dobrá. I komerční strategie dnes stojí za znejistěním toho, co je vlastně vůbec dětská kniha zač. Jestliže bychom byli v pokušení držet se představy kniha rovná se čtenářská aktivita, kniha rovná se umění, kniha rovná se hodnota, pak nás i jen zběžná probírka knižních pultů vyvádí z tohoto omylu. A pak je užitečné zamyslet se nad nutností naučit děti „číst“ tyto strategie, naučit se rozumět manipulacím, o něž se také kniha-zboží snaží.

Čtení o čtení

Je zajímavé, kolik dnešních knížek pro mladé upoutává pozornost k samotnému čtení a čtenářství: Uličianského *Analfabeta Negramotná* (2013), Tomanovy literární parodijní chuťovky *Cukrárna U Šilhavého Jima* (2018) či *Neskutečná dobrodružství Florentina Flowerse, poctivého piráta ve službách madam L.* (2019), tedy paní Literatury, na kterých si smlsne každý čtenář bez ohledu na věk. U řady knížek Pavla Čecha zažívá čtenář nejedno potěšení z připomínky příběhů, které autora ovlivnily a od dětských let v něm zanechaly svůj otisk. Zcela určitě však také vyvolaly potřebu vlastního tvůrčího vyjádření, které se z těchto knižních vlivů živě napájí. Pavel Čech je živoucí důkaz vášnivého čtenáře, který má spontánní potřebu znovuprožívat knižní příběhy, vtahovat je do své fantazie a snění, vtahovat je do vlastní tvorby a znovu tak o nich přemýšlet. K témuž inspiruje své čtenáře. Jeho *Velká knižní záhada* (2014) vychází z vtipného nápadu, že obrázky, postavy, jsou-li knihy čteny, se přemísťují a zabydlují v jiných knihách, zato ilustrace z nepřečtených knih se neztrácejí. Víc než jednoduchý příběh je smyslem této knížky podnítit čtenářovu představivost, jak by si postavy z různých děl počínaly v jiných. Zkrátka toto dílko podněcuje k malé nezávazné hře, v níž tak trochu jako čtenáři můžeme vytvářet vlastní příběh. Anebo Čechův Pepík Střecha (*Velké dobrodružství Pepíka Střechy*, 2012). Tento vášnivý čtenář je stejně jako autor sám sebou nejvíce na vlnách knižních

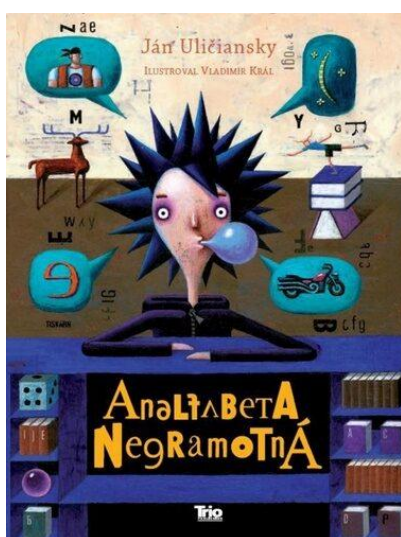
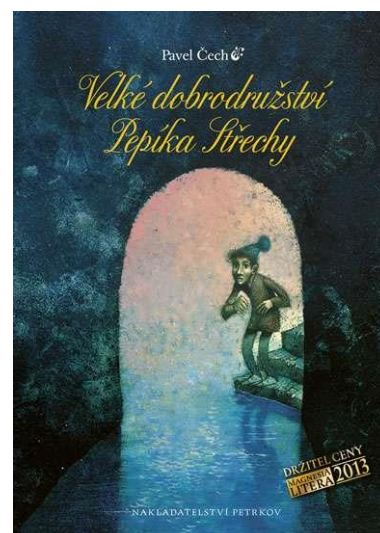
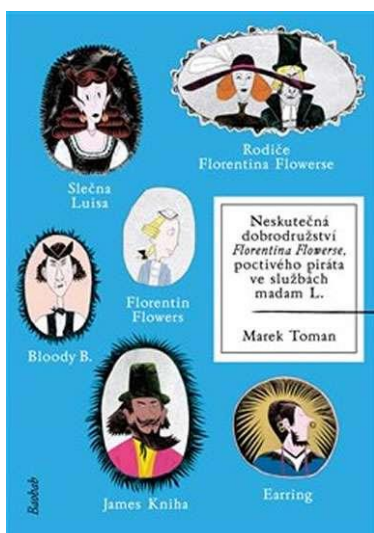

příběhů. Je živoucím příkladem toho, jak nás dokáží knihy a čtení leckdy i zásadně ovlivňovat v životě. Jak konkrétně a intenzivně? To je tajemná otázka, to je tajemství knihy i čtenáře, tajemství jejich spojenectví.

Je docela možné, že čtení o čtení a čtenářství může k této zálibě v příbězích ať už vědomě, či nevědomě povzbuzovat, zvláště u vědomí záplavy jiných zdrojů zábavy. Může – někdy s nadsázkou, parodií, ale i vážně – odhalit mladé generaci, že to zkrátka stojí za to. Být s knihami, být na blízku jejich hrdinům, čerpat z nich myšlenky, protože „co když každý z nás je postavou ve své vlastní knížce a stejně jako při čtení nevíme, co se stane na další stránce, netušíme, co se nám přihodí v příští kapitole? (...) Co když nás v našich knížkách čeká v příští kapitole nějaké veliké dobrodružství?“ (Čech 2012: 56–57)

Kontakt na autorku: olga.kubeczkova@osu.cz

Doporučené tituly pro hledání dobrodružství v knihách a četbě

Analfabeta Negramotná autora Jána Uličianského patří mezi nejúspěšnější slovenské knihy pro děti.

Po vydání v Čechách se její hlavní hrdinka nastěhovala i do některých knihoven (na snímku vpravo v Městské knihovně v Českém Brodě) a stala se patronkou muzejní výstavy.

Pozvánka na muzejní výstavu v roce 2022:

<https://www.slavkovak.cz/akce/analfabeta-negramotna-a-dalsi-hrdinove-z-knih-3/>

Klíče ke čtenářství

Václav Mertin

Vzpomínka na první cestu do knihovny

Návraty do minulosti nejsou úplně věrohodné. Na spoustu lidí i událostí zapomeneme. Je s podivem, že si leckdy skutečně do podrobností pamatujeme úplně životní marginálie, zatímco podstatné události se nám úplně vykourily z hlavy. Význam pak mohou mít pouze ty události, které uchováme v paměti, ale jak postupujeme životem, může se jejich význam měnit. Některé však jako důležité vnímáme celý život.

Pro mě má takový celoživotní pozitivní význam setkání s knihovnou a knihovnicí paní Šebkovou v pobočce Městské knihovny v Praze 5 Na Cibulce. Možná jsme tam byli poprvé ve druhé nebo spíš ve třetí třídě s paní učitelkou. Doma jsem knížky sice dostával pod stromeček i k narozeninám, ale knihovna mi nabízela úžasné možnosti. Čtenář jsem byl vskutku pilný, takže časem jsem mohl i pomáhat řadit kartotéční lístky a dávat do regálů vrácené knížky. Byl jsem na to náležitě pyšný. Na konci školního roku jsem dostal za odměnu od paní knihovnice knížku Kousky Františka Housky od Karla Michla s osobním věnováním.

Na druhém stupni jsem už na „brigádu“ nechodil, ale do knihovny jsem pilně docházel dál. Vzhledem k tomu, že se do legitimace zapisovaly vypůjčené knížky, paní knihovnice viděla, co jsem četl, a nabízela mi podle svého uvážení další knížky. A nabídla mi i knížky z dospělé knihovny; byl jsem hrdý, že mohu číst knihy pro velké. A když byla moje knihovnice přeložena do knihovny na Smíchově Na Skalce, přešel jsem za ní. I díky ní se staly knížky a čtení knížek integrální součástí mého života.

Knih se i odmítám zbavovat, přestože některé už opravdu ztratily nebo ani nezískaly hodnotu. Vážím si lidské práce, která je v nich ukrytá. Sám už léta zažívám, kolik úsilí, času stojí, než vznikne docela obyčejná knížka. A do knihovny chodím pravidelně, pokud nejsou omezení kvůli koronaviru. Přiznám se ale, že mi trochu vadí neosobní přístup – všechno si v knihovně vyberu, načtu, vrátím sám a trochu nostalgicky vzpomínám na drobné hovory o knížkách, někdy i o životě, které jsem v knihovně mohl vést v dětství a ve stejné knihovně i v dospělosti.

Ukažme dětem, že číst je zábavné

Návštěvu knihovny pokládám celý profesní život za úžasný, jednoduchý a laciný zdroj podpory a rozvoje čtenářství. Ukazují to i výzkumy u dyslektiků. Když se v jejich životě objeví osoba, někdy stačí i kniha, která je ke čtení přiláká, tak mají naději, že se v čtenářských dovednostech i vztahu ke knihám výrazněji posunou.

Důvod pro zvládnutí čtenářských dovedností je evidentní: bez kvalitní čtenářské gramotnosti nemůže dítě dobře pokračovat v dalším vzdělávání. Špatní čtenáři jsou diskriminováni v přístupu ke vzdělání – vzhledem k nízké úrovni čtení se nemohou

vzdělávat právě prostřednictvím čtení. Vzhledem k tomu, že sekundární a terciární vzdělávání se realizuje do značné míry prostřednictvím čtení, jsou špatní čtenáři výrazně hendikepováni. Čtení ovšem slouží i k obohacení a kultivaci běžného života. Špatný čtenář je připraven o přístup k jedné velmi příjemné oblasti života.¹

Kontakt na autora: vaclav.mertin@gmail.com

Noc s Andersenem pořádaná Klubem dětských knihoven při příležitosti Mezinárodního dne dětské knihy ukazuje dětem krásu knih a hlasitého čtení již 22 let. K založení této akce došlo v Knihovně B. B. Buchlovana v Uherském Hradišti z iniciativy knihovnic Hany Hanáčkové a Miroslavy Čáповé. Pro ně byl jedním z podnětů seminář o dětech, které nerady čtou, při kterém dětský psycholog Václav Mertin zdůraznil, že pro rozvoj čtenářských návyků je důležité čtení večer před spaním.

Nyní se Noci s Andersenem již tradičně účastní několik stovek knihoven, škol, nemocnic i dalších institucí. Václav Mertin zůstal věrným propagátorem čtení i v dalších letech a účastníkům Noci s Andersenem vzkázal:

- Nauč se dobře číst.
- Vybírej si knížky podle své záliby. Chod' často do knihovny a nech si s výběrem knih poradit od paní knihovnice.
- Čtení knížek má být radost a potěšení, ne povinnost a trápení.
- Povinnou – doporučenou četbu čti jen, když tě může potěšit. Jinak nabídni učiteli, že přečteš jinou knížku.
- Nenech se otrávit, když se ti knížka nelíbí – zkus jinou.
- Čti pravidelně. Čti všude – není místo, kde by se nehodilo číst.
- Zajímej se o to, co čtou spolužáci. Povídej jim o tom, co čteš ty.
- Nepiš čtenářský deník – raději čti.
- Když je venku ošklivo, kamarádi na tebe nemají čas, nic se ti nevede, knížka tě nikdy nezklame, potěší, dodá ti dobrou náladu.

---

¹Mertin, Václav. 2011. Dyslektické žáky musíme učit číst. In: *Čtenářská gramotnost a projektové vyučování — webový portál pro učitele ZŠ* [online]. © 2022 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/ctenarska-gramotnost/cg-tipy/dyslekticke-zaky-musime-ucit-cist>

Průzkumy a projekty

Čtenářství dětí a mládeže v době pandemie COVID 19

Vít Richter

Národní knihovna ČR od roku 2013 uskutečňuje pravidelné celostátní reprezentativní výzkumy čtenářství dětí a mládeže ve věku 6 až 19 let. Poslední průzkum realizovaný v roce 2021 byl příležitostí nejen sledovat základní vývojové trendy dětského čtenářství, ale více se zaměřit na složité období pandemie COVID 19. Vlastní výzkum provedla agentura Nielsen Admosphere s využitím metody CAWI2. Celkový počet 1 523 respondentů byl rozdělen do tří skupin: mladší děti (6–8 let) 517 respondentů, starší děti (9–14 let) 860 respondentů a mládež (15–19 let) 663 respondentů. Kvantitativní průzkum byl provázán s průzkumem kvalitativním. Nejmladší děti z kategorie 6–8 let byly dotazovány za přítomnosti svých rodičů, což umožnilo směřovat některé dotazy také na rodiče. V následujícím příspěvku komentujeme pouze výběr některých údajů. Bližší informace o průzkumu jsou dostupné z webové stránky Knihovnického institutu³, který pro rok 2022 připravuje vydání komplexních výsledků z průzkumu v samostatné monografii.

Vliv pandemie na čtenářství

Koronavirová pandemie ovlivnila různým způsobem čtenářství u 78 % mladších školních dětí. Zhruba třetina rodičů se domnívá, že děti v tomto školním roce měly více času na čtení a prohlížení knih. Téměř třetina rodičů odpověděla, že věnovali s dítětem hodně času trénování čtenářských dovedností do školy. Rodiče čím častěji čtou, tím více jsou toho názoru, že v posledním roce pandemie měly děti více času na čtení knih. Děti, které v období pandemie četly častěji, měly na čtení více času než v běžném školním roce a více času věnovaly trénování čtenářských dovedností do školy. Téměř čtvrtina rodičů zastává názor, že distanční výuka příliš nemotivovala děti ke čtení knih a 15 % rodičů si myslí, že distanční výuka brzdila dítě ve zlepšování čtenářských dovedností.

Koronavirová pandemie nijak významně neovlivnila čtenářství starších dětí a mladé generace. Jen necelá pětina dětí a mládeže v rámci výzkumu uvedla, že četla knihy častěji než před pandemií, nejčastěji protože na čtení knih bylo více času než při běžné školní výuce a mimoškolních aktivitách. Pozitivním zjištěním je, že část aktivnějších

² CAWI (Computer Assisted Web Interviewing) je online metoda sběru dotazníkových dat. Používá se pro kvantitativní, ale čím dál tím častěji také kvalitativní výzkum. Dotazníky jsou distribuovány pomocí webových odkazů, které dotazníky zpřístupní. Odpovědi se zaznamenávají v elektronické podobě, což umožňuje jejich rychlé a efektivní zpracování.

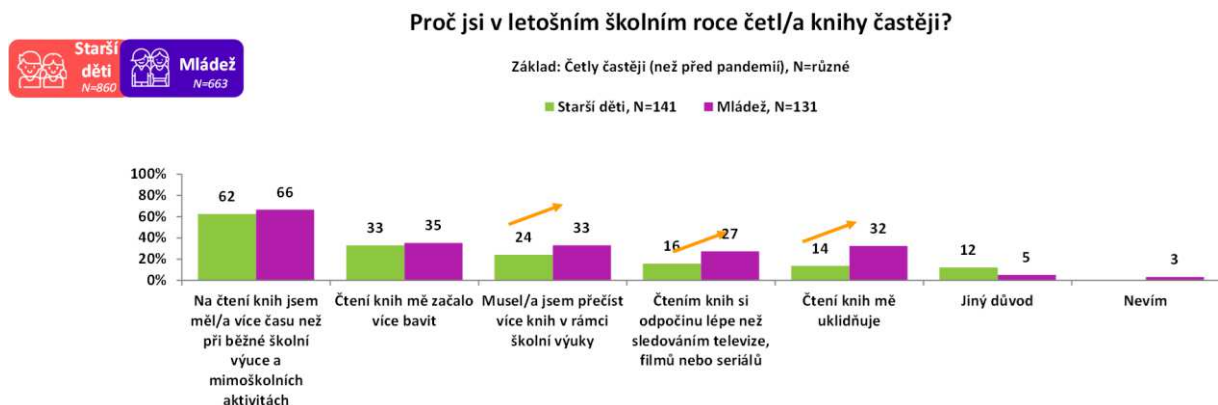
³ Richter, Vít a Hana Friedlaenderová: Výsledky průzkumu "České děti jako čtenáři v době pandemie 2021". In: *Čtenářství: Průzkumy četby — IPK - informace pro knihovny* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, © 11.01.2022 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/ctenarstvi-1/12_Cten.htm#pruzkumy

čtenářů uvedla, že je čtení knih začalo více bavit. Zejména určitá část mladé generace, u které pandemie podpořila čtení knih, uvedla jako důvod skutečnost, že je četba knih uklidňuje a že si čtením knih odpočinou lépe než sledováním filmů, seriálů, ať již na zařízeních, nebo v televizi.

Více než desetina starších dětí a mládeže však uvedla, že v době pandemie četla knihy méně než před pandemií. Nejčastěji byl jako důvod slabšího čtenářství uváděn nedostatek nálady i to, že před četbou knih upřednostňují sledování seriálů a filmů. Více než čtvrtina se na čtení knih hůř soustředila. Starší děti častěji než mládež upřednostnily hraní elektronických her nebo uvedly, že čtení je prostě přestalo bavit. Mládež si naopak častěji stěžovala na nedostatek času kvůli náročné online výuce.

Jedním z důsledků pandemie je také větší množství času, které děti a mládež tráví na digitálních zařízeních sledováním videoobsahu nebo hraním elektronických her. Výzkum ukázal, že více než dvě třetiny starších dětí a mládeže si samy uvědomují, že na mobilním telefonu tráví více času, než by měly. Zhruba stejné množství starších dětí a mládeže také souhlasí (určitě ano/spíše ano) s tím, že svůj volný čas tráví především sledováním různých videí, filmů nebo seriálů, zhruba polovina starších dětí (ovšem ve výrazně vyšší míře se na tom podílejí chlapci) také uvedla, že nejraději tráví svůj volný čas hraním elektronických her. V souvislosti s časem stráveným na digitálních zařízeních se často hovoří o negativním vlivu na horší koncentraci jejich silných uživatelů. Výsledky

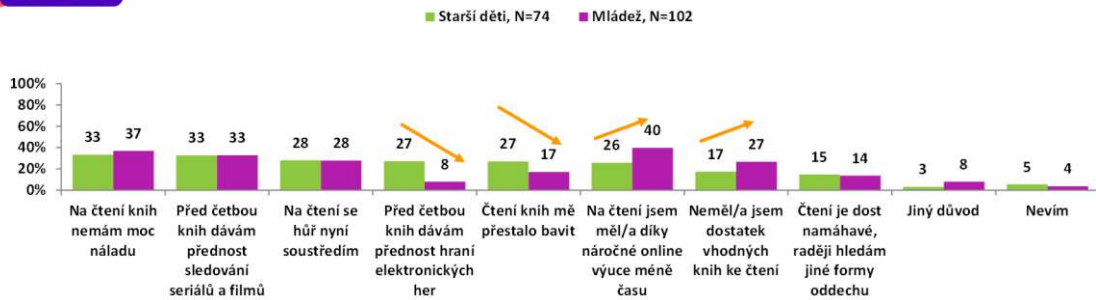

výzkumu ukázaly, že problémy se soustředěním má (určitě ano/spíše ano) zhruba třetina starších dětí a mládeže, ovšem výrazně vyšší podíl dětí, které mají problémy se soustředěním (odpověď určitě ano), najdeme u těch, kteří na mobilu tráví více času, než by měly (odpověď určitě ano). Problémy se soustředěním má také vyšší podíl (46 %) starších dětí, které zároveň tráví volný čas především sledováním různých videí, filmů nebo seriálů.

A proč jsi v letošním školním roce četl/a knihy méně často?

Základ: Četly méně často (než před koronavirovou pandemií), N=různé

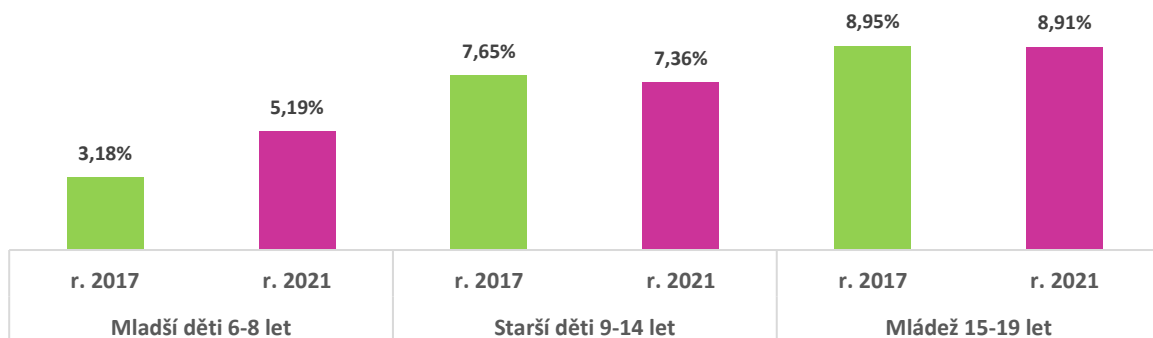

Vztah ke čtení a čtení knih

Ve všech věkových kategoriích se zvýšil podíl dětí i mládeže; význam čtení zejména pro vzdělání oceňuje nejvíce kategorie 15–19 let. U nejmladších a starších školních dětí vzrostl podíl těch, kteří považují čtení za povinnost a číst knihy je nutí hlavně rodiče. Čtení knih považuje za zábavné 61 % mladších školních dětí, 42 % dětí ve věku 9–14 let a 55 % dospívajících. Podíl čtenářů, kteří čtou několikrát týdně, ve srovnání s rokem 2017 poklesl zejména u dospívajících, počet knih přečtených za rok však zůstal na stejné úrovni jako v roce 2017; starší děti přečetly za rok zhruba 7,3 knihy a dospívající 8,9 knih. Pandemie negativně ovlivnila četbu časopisů, podíl NEčtenářů se v případě dospívajících zvýšil z 15 % v roce 2017 na 30 % v roce 2021, v případě starších dětí ze 14 % na 28 %.

Starší děti četly častěji blogy, informace i články na internetu a společně s dospívajícími také příspěvky na sociálních sítích.

Počet přečtených knih za rok - srovnání let 2017, 2021

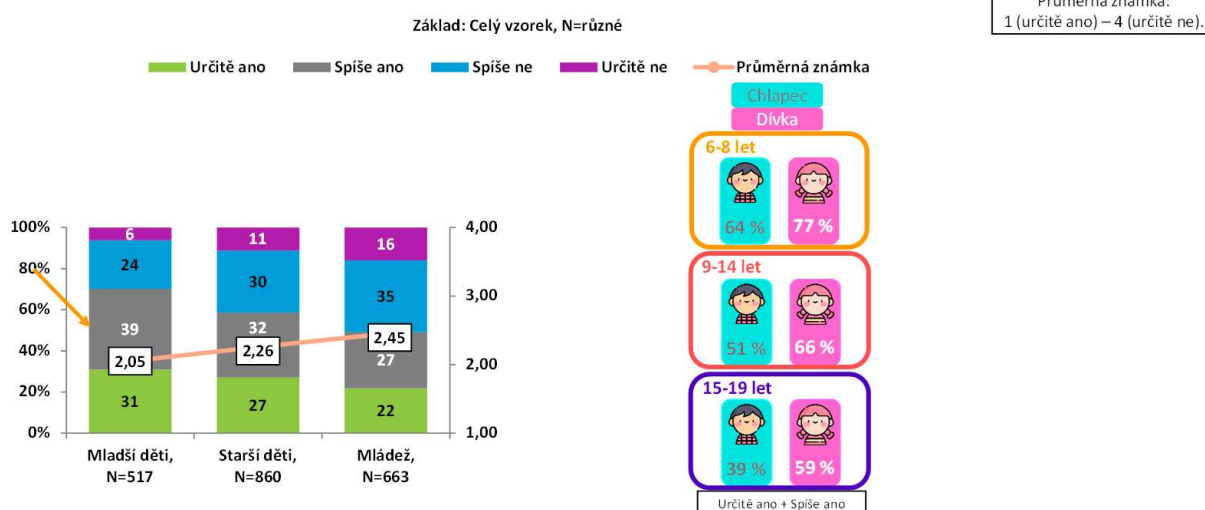
Zhruba třetina rodičů (34 %) se domnívá, že děti v tomto školním roce měly více času na čtení a prohlížení knih. Téměř třetina rodičů odpověděla, že věnovali s dítětem hodně času trénování čtenářských dovedností do školy. Koronavirová pandemie významně neovlivnila čtenářství starších dětí a mladé generace. Zhruba 8 % starších dětí a 15 % dospívajících uvedlo, že v době pandemie četli knihy méně než před pandemií. Nejčastěji jako důvod slabšího čtenářství uváděli nedostatek nálady, to, že před četbou knih upřednostňují sledování seriálů a filmů, i horší soustředěnost.

Děti a knihovny

Zhruba dvě třetiny starších dětí a dospívajících v rámci výzkumu uvedly, že před pandemií navštěvovaly (alespoň cca 1x za půl roku) veřejnou knihovnu. Drtivá většina starších dětí i dospívajících však má zkušenost s návštěvou veřejné knihovny (již tam někdy byla). Mladší děti navštěvovaly knihovnu v době před pandemií méně často. V této věkové kategorii je také (i s ohledem na děti, které se teprve učí číst) největší podíl těch, kteří v knihovně dosud nikdy nebyli (21 %). Dívky patří mezi častější návštěvníky knihoven než chlapci.

Pandemie ve školním roce 2020/2021 významným způsobem ovlivnila využívání služeb veřejných knihoven pro návštěvníky z řad dětí a dospívajících, omezení služeb knihoven v době pandemie vadilo více než polovině z nich. Služeb veřejných knihoven (které významnou část roku fungovaly v omezeném režimu) využila více než polovina návštěvníků z řad dětí a dospívajících, nejčastěji k zapůjčení knih. Zhruba 10 % návštěvníků z řad dospívajících (15–19 let) využilo zpřístupnění digitálních knihoven.

Plánuješ začít znovu chodit do veřejné knihovny až omezení spojená s koronavirovou pandemií skončí a knihovny se otevřou v běžném režimu?

Nejčastějším důvodem, proč si návštěvníci knihovny nepůjčili ve školním roce 2020/2021 žádnou knihu, byla četba knih z domácích zdrojů. Starší děti častěji uvedly jako důvod také to, že se jim do knihovny nechtělo, zatímco mládež to, že knihy získávala

jiným způsobem (zejména prostřednictvím internetu). V době dotazování, tedy v průběhu června 2021, plánovala začít chodit do knihovny zhruba polovina mladých ve věku 15–19 let, více než polovina (59 %) dětí ve věku 9–14 let a více než dvě třetiny (70 %) nejmladších školních dětí.

Největším lákadlem pro návrat do knihovny je pro všechny věkové skupiny jednoznačně **možnost půjčovat si knihy domů**. Nejmladší děti láká více než ostatní generace také možnost **zapůjčení časopisů, deskových her**, ale i návštěva speciálních akcí jako například Noc s Andersenem, výtvarné dílny, divadlo atd. Mládež naopak ve srovnání s ostatními více láká možnost využívat prostor knihovny pro studium a vyhledávání informací do školy, četba knih přímo v knihovně nebo využití prostoru knihoven k trávení volného času s kamarády.

Z akcí na podporu čtenářství, které byly v rámci výzkumu dotazovány, se celkově do povědomí dětí (zejména starších dětí a mládeže) nejvíce zapsala aktivita českých knihoven na podporu čtenářství **Noc s Andersenem**. Existenci této akce zaznamenala **téměř polovina dospívajících ve věku 15–19 let a dvě pětiny mladších a starších dětí**.

Jaká by měla být ideální knihovna pro děti a mládež

Pro potřeby výzkumu byly formulovány 3 různé koncepty knihoven:

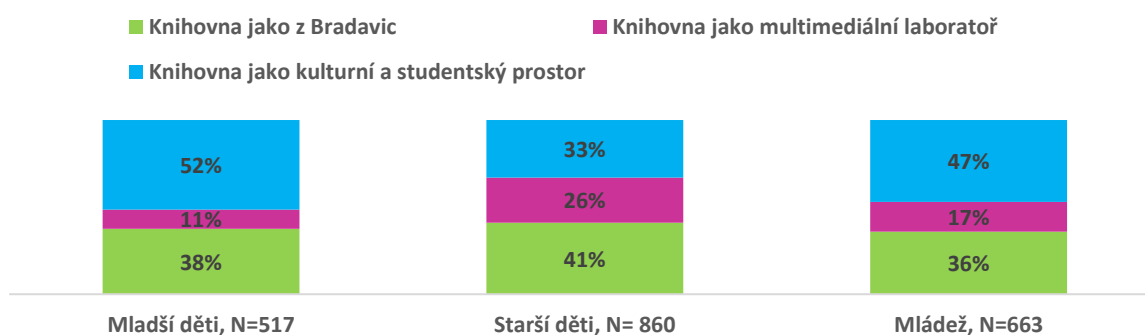
Knihovna jako z Bradavic – *klidné, tiché a trochu tajemné místo, plné různých útulných zákoutí, kde je možné si zalézt s vypůjčenou knížkou a propadnout se do světa fantazie, případně si nasadit sluchátka a pustit příběh, nabízející zejména hodně nových krásných knih k zapůjčení i čtení na místě nebo i audioknihy a stolní hry. Prostor, kde probíhá pravidelné předčítání z nejlepších knih pro děti a mládež, prostor, kde si děti mohou odpočinout od technologií.*

Knihovna jako kulturní a studentský prostor – *moderně vybavené prostory nabízející spoustu kulturních akcí pro děti a mládež (autorské čtení, besedy, koncerty, výstavy atd.), kam se dá kdykoliv zajít s kamarády zdarma posedět nebo si dát i dobrou kávu nebo domácí limonádu, nabízející kromě prostoru pro posezení a pořádání akcí i tiché studovny pro přípravu do školy s možností vypůjčení knih a studijních materiálů.*

Knihovna jako multimediální laboratoř – *místo vybavené nejmodernějšími technologiemi a drahými programy, nabízející zdarma různé vzdělávací kurzy nejen v oblasti médií a technologií i využívání technologického zázemí ke stříhání filmu, hudby atd. Je možné číst půjčené i donesené knihy, půjčit si a poslechnout audioknihy nebo podcasty a hudbu nebo sledovat nejnovější filmy a seriály zdarma.*

Výsledky dotazování v rámci kvantitativního šetření ukázaly, že neúspěšnějším konceptem v generaci nejmladších školních dětí (odpovídali rodiče) a mládeže (15 až 19 let) je **koncept knihovny jako kulturního a studentského prostoru**, tedy koncept, který je nejbližší aktuální podobě dnešních knihoven a byl také nejbližší tomu, co děti a rodiče popisovali jako „ideální“ koncept knihovny pro děti a mládež. Tento koncept by si vybralo 52 % rodičů nejmladších školních dětí (6 až 8 let), 47 % mladé generace (15 až 19 let) a zhruba třetina střední generace dětí (9 až 14 let). Naopak střední generace dětí (9 až 14 let) jako neúspěšnější koncept vybrala Knihovnu jako z Bradavic a v této generaci dětí lze nalézt také největší podíl příznivců konceptu knihovny/multimediální laboratoře.

Jak by podle tebe měla vypadat moderní knihovna pro děti a mládež?

Částečně odlišné hodnocení „ideální“ knihovny vyplývá z kvalitativní části výzkumu. Diskuse nad třemi koncepty v rámci individuálních rozhovorů ukázala poměrně jednotné vnímání i preference rodičů, starších dětí a mládeže.

Knihovna jako z Bradavic se líbila kvůli klidné, tajemné atmosféře. Tento koncept lákal zejména tím, že nabízel oprostění od technologií, tajemnou atmosféru a klid na čtení. Byl preferován zejména silnými čtenáři a milovníky Harryho Pottera. *„Byly by tam úkryty, klid, nikdo by nekřičel, bylo by tam hodně pater, měl bych tam větráček a ticho.“ (chlapec, 8 let, 2. třída, Praha).* Zejména pro některé slabší čtenáře se zdál být příliš nudný. *„Sice mám rád Harryho Pottera, ale tady mi připadá, že by nebyla zábava.“ (chlapec, 16 let, 1. ročník SŠ, Havířov)*

Knihovna jako kulturní a studentský prostor byla také oceňována, nebyly k němu žádné výtky, ale některým dětem a rodičům připadal méně zajímavý než Knihovna jako z Bradavic. Podle velké části dětí se v podstatě jedná o popis dnešních knihoven s drobnými vylepšeními. Tento popis i nejlépe odpovídá tomu, jak děti popsali „ideální“ knihovnu. *„Příjemné prostředí, besedy a posezení s kamarády... to už dnes dělám a líbí se mi to.“ (dívka, 11 let, prima 8letého gymnázia, Sedlčany).* *„Děje se tam toho víc, je to multifunkční prostor, o tom jsem mluvila v ideálu.“ (matka 8letého chlapce z 3. třídy, Liberec).* *„Takovou knihovnu teď máme, pořádají se tam různé akce, setkání*

s kamarády, můžu si tam dělat úkoly.“ (chlapec, 8 let, 2. třída, Mělník). Kulturní akce jsou lákavé oživení, tiché studovny lákají zejména mladé studenty.

Multimediální laboratoř polarizuje – nelíbí se většinou dětem, které pravidelně do knihovny chodí a rodičům, kteří se domnívají, že děti tráví s technologiemi již tak příliš mnoho času. Naopak se líbí těm, které knihovnu příliš nenavštěvují a ani moc nečtou. Některým se využití technologií a sledování filmů a seriálů zdarma líbí, jiní mají pocit, že tohoto už děti mají dost a v knihovně to nechtějí (polarizující názory se objevují jak mezi rodiči, tak mezi dětmi). Vzdělávací kurzy zdarma jsou vnímány pozitivně. Zázemí ke stříhání filmu a hudby je originální. „*Stříhání filmu a hudby si jinde nezkusím.*“ (chlapec, 8 let, 2. třída, Mělník) X „*To už nemá s knihovnou nic společného. A děti už těch technologií mají moc.*“ (matka 8letého chlapce z 2. třídy, Vizovice)

V rámci výzkumu byli rodiče mladších školních dětí, starší školní děti i mládež dotazováni na to, jak by podle nich měla být vybavena ideální knihovna. Výsledky individuálních rozhovorů ukázaly, že **představa ideální knihovny pro děti a mládež se příliš neliší od toho, co dnes již knihovny nabízí.**

V případě dětí **6 až 8 let** byl ze strany rodičů důraz kladen na **herní koutek plný zábavy** (nebo i pohybu či pobytu na čerstvém vzduchu), **příjemný personál**, tiché místo na čtení, **program specializovaný na děti** nebo **přístup vhodný pro kočárek**. V rámci dalších zajímavých námětů byly zmíněny populární/lákavé knihy, které dítě zaujmou hned při vstupu (např. oblíbení hrdinové, komiksy, knihy o zvířatech a přírodě, pohádky), občerstvení a kavárna nebo **co-workingové pracoviště/studijní místnost**, kde rodiče pracují a děti si čtou nebo hrají.

Starší školní děti u „ideální“ knihovny kladly důraz na **velký výběr knih, akce pro děti a mládež, místo pro občerstvení, tiché čtení a studování, příjemný personál, neomezený vstup do všech sekcí**, ale i kvalitní **wi-Fi připojení** nebo **větší přehlednost a pořádek**.

Velice podobný názor zastávala i mladá generace, která by kromě velkého množství knih uvítala také větší dostupnost elektronických a interaktivních knih. „*Chtěl bych, aby nabízela i stahování e-knih a já je nemusel stahovat na nelegálních portálech.*“ (chlapec, 17 let, 2. ročník SŠ, České Budějovice). Mládež klade také větší požadavky na knihovnu coby studijní prostor, která nabízí klid a ticho, příjemný designový a útulný interiér, vhodné osvětlení, velká okna atd. a také možnost občerstvení, místo, kde si čtenář může dát svačinu nebo kávu. Kromě toho by mladí čtenáři ocenili více akcí zaměřených na mladé lidi jako například různá autorská čtení, přednášky, výstavy apod. a také lepší propagaci těchto aktivit.

Kontakt na autora: Vit.Richter@nkp.cz

Jak přispívá projekt „S knížkou do života / Bookstart“ ke čtenářství?

Barbora Čížinská

Úvod

V úvodu si připomeneme, co jsme si konkrétně v České republice stanovili jako cíle a smysl našeho snažení: pěstovat a podporovat lásku ke knížkám, příběhům a čtení; podporovat rozvoj jazykových dovedností, vnímání a dětské fantazie; povzbuzovat rodiče, aby si čtení užívali, četli dětem od nejútlejšího věku a chápali, že existuje přímá vazba mezi čtením a vzděláváním; nabídnout tipy a rady pro společné čtení a orientovat rodiče v nabídce dobré literatury pro děti; nabídnout zajímavý program a prostor pro sdílení, budovat vztahy s rodinami a rozšířit tak služby knihovny pro nejmladší děti.

<https://www.sknizkoudozivota.cz/>

Projekt Bookstart pochází z Velké Británie (www.booktrust.org.uk), kde mají nejdelší již třicetiletou zkušenost, a odtud se šířil do všech kontinentů a mnoha zemí světa. Zajímavostí může být, že ne všude je na první místě jako cíl čtenářská pregramotnost a vztah ke čtení a knížkám, ale např. v projektu Bookstart Japan je na prvním místě budování vztahu mezi rodiči a dětmi, protože společnost je v Japonsku velmi individualizovaná.

Většina hodnocení přínosů, tedy to, jaký vliv na rodiče a děti má, když se projektu účastní, pochází právě z Velké Británie, ale pochopitelně i další země si dělají své průzkumy a chystáme se k tomu i u nás. Z provedených výzkumů a nabytých zkušeností vlastně vyplývají i pravidla projektu, která jsme se proto rozhodli uplatnit i v České republice, či procesy, které se ukázaly jako nejpřínosnější. Jsou to následující poznatky:

- 1) Pro podporu čtení je důležité, aby děti knihy měly doma, vlastnily knihy – *proto kniha jako dárek, aby dítě mělo vlastní knihu.*
- 2) Významný vliv na přijetí motivační sady a následnou práci rodičů s ní má, zda je předání doprovázeno nějakým vysvětlením a informací pro rodiče – *proto je potřeba při předání dobře vysvětlit, o co jde a ne pouze podat.*
- 3) Dítěti či rodině nestačí pouze věnovat knižní dárky, i když třeba každý půlrok – to má velmi malý efekt, ale je potřeba inspirovat, ukázat čtenářské aktivity s texty,

obrázky, rytmy, říkadla, zpívání, pohybové aktivity – *proto je nedílnou součástí a podmínkou projektu společné setkávání s rodinami.*

- 4) Knižní dárek v dalším období – slouží výborně jako booster, jako připomenutí a oživení, naváže se a tím se umocní efekt prvního dárku a prvních společných setkání.
- 5) Zásadní je pochopitelně vzdělávání rodičů. Je důležité, aby děti viděly rodiče číst a rodiče byli informováni o důležitosti předčítání dětem, protože děti se učí nápodobou od nich.
- 6) Darování knižních setů je také efektivní prostředek propagace čtení u sociálně slabších rodin.
- 7) Pokud se např. 6měsíčnímu miminku denně čte, již ve 12 měsících nejen lépe rozumí a reprodukuje slova a významy, ale má to pochopitelně vliv na jeho sociální a další dovednosti.

Příklady konkrétních průzkumů

Hodnocení společných setkání v knihovnách, tzv. Bookstart Corners (UK), ukázalo, že tato setkání oceňují rodiče i lékaři, mají přímý dopad na interakci dítěte a rodiče a rodiče získávají větší sebedůvěru ve čtení s dítětem a v návazných aktivitách, které pak děti baví a děti je vyžadují.

Po prvních 5 letech od zahájení projektu (UK) prošly průzkumem děti, které se s rodiči projektu zúčastnily a které ne. Několik výsledků ... 100 % dětí, které se projektu účastnily, bylo nadšených ze čtení knih ve srovnání s 34 % dětí z druhé skupiny. 68 % „bookstartových“ dětí aktivně ukazovalo v knihách při prohlížení (ve srovnání s 21 % nezúčastněných) a 61 % „bookstartových“ dětí pokládalo otázky (ve srovnání s 21 % nezúčastněných).

V průzkumu vlivu čtení na školní výsledky byla zkoumána úspěšnost ve zkouškách u sedmiletých žáků ve zkouškách, kteří byli zahrnuti do Bookstartu ve věku 9 měsíců. Oproti nezúčastněné skupině měli lepší výsledky ve čtenářské gramotnosti, porozumění textu, psaní, v pravopise i v matematice.

Ve studii z roku 2005 (UK) se ukázalo, že 99 % rodičů, kteří obdrželi sadu Bookstart ji využilo a četlo se svými dětmi a 51 % rodičů uvedlo, že díky své zkušenosti s Bookstartem byli povzbuzeni ke každodennímu čtení svým dětem. *(Tedy pouze na 1 % rodičů nemělo předání balíčku vliv.)* O 9 % se také zvýšil počet registrovaných uživatelů knihoven (rodičů nebo dětí) – National Impact Evaluation, 2009.

V roce 2009/2010 proběhla i studie sociální návratnosti projektu Bookstart (opět UK), obdoba naší ROI (<https://www.mlp.cz/cz/o-knihovne/roi/>) a podařilo se spočítat, že na 1 libru, kterou stát investuje do Bookstartu, připadá sociální návratnost 25 £ a dále, že Bookstart zvyšuje kvalitní čas, který spolu tráví rodiče a děti; zlepšuje dětskou gramotnost a schopnost učit se v rodinách, kde se čte málo nebo vůbec; redukuje výdaje na doučování na základních školách u dětí, které by jinak zaostávaly; redukuje výskyt

negativních dlouhodobých dopadů, které mohou pocházet z nedostatečné gramotnosti a zvyšuje pohodu jednotlivců, protože čtení má na děti uklidňující vliv.

Zkoumal se i vliv setů pro děti se speciálními potřebami (UK, 2016) a ukázalo se, že knihy jsou pro děti se zvláštními potřebami velmi důležité – byly prostředkem útechy, blízkosti, pocitu pohody a pochopitelně pomocníkem v jejich dalším rozvoji a vzdělávání, stimulovaly pohyb, komunikaci, rozvoj řeči, učení se o okolním světě a podporovaly samostatnost. V České republice se také pokoušíme připravit speciální verze setů i pro rodiny s handicapem.

Obdobné přínosy byly prokázány i v hodnocení programu Lesestart v Německu (www.lesestartdeutschland.de), kde proběhl průzkum mezi rodiči prvňáčků. Velký vliv na rodiče mělo osobní vysvětlení při předání, každý druhý rodič vyzkoušel některý z tipů, 80 % četlo průvodce, knihovny přilákaly nové čtenáře zvláště rodiče dětí do 4 let, polovina rodičů materiály intenzivně využívala, mělo to finální dopad na větší četnost předčítání, na jazykové znalosti a plynulost řeči dětí.

V Itálii, kde se projekt jmenuje Nati per Leggere (www.natipeleggere.it) se podle průzkumů zvýšil počet rodičů, kteří čtou se svými dětmi, o polovinu se snížilo procento rodičů, kteří dětem nikdy nečetli. V Itálii je zatím oslovena třetina narozených dětí.

Projekt běží např. i ve Švýcarsku (www.buchstart.ch), v Belgii (www.boekstart.be), kde je přesvědčily právě průzkumy z UK a delší tradici má v Nizozemí (www.boekstart.nl), kde je Bookstart součástí širšího programu Umění číst, který zahrnuje děti od 0 do 18 let.

Shrnutí

Uvedené a další výzkumy a průzkumy věnované účinnosti projektu Bookstart jednoznačně prokázaly **pozitivní dopad na rodiče, děti i knihovnu** a to často ve více než polovině případů, tedy mezi 50 až 60 procenty. Přínos účasti v Bookstartu:

- rodiče čtou a sdílejí s chutí knížky se svými dětmi (čtou např. pak denně ...),
- rodiče mají větší sebedůvěru, lepší znalosti i dovednosti,
- podporou společného čtení sílí vzájemná vazba mezi rodičem a dítětem,
- projekt pomáhá rodičům kvalitně trávit čas společně se svými dětmi,
- vytváří se vazba mezi rodinou a knihovnou, mezi rodičem a knihovníkem, rodiče s dětmi navštěvují častěji knihovnu,
- dítě je lépe připraveno na školu, má lépe rozvinuté jazykové, sociální, emoční a další dovednosti.

Knihy a miminka? Přirozeně!

Čtení miminku nebo batoleti je víc než jen čtení.

Vymýšlení příběhů, zpívání písniček a vyprávění říkanek k obrázkům. I to je čtení.

Zjistěte společně se svým miminkem, kolik zábavy můžete získat z knih.

Úvodní výzva projektu Boostart pro rodiče v Belgii
<https://www.boekstart.be/wat-boekstart>

Knížní sada roku 2021 pro nejmenší děti do 3 let s leporelem Radka Malého

Pohádková knížka Ivony Březinové a materiály doporučující četbu pro děti ve věku 3–6 let

Dárky připravené v rámci německého programu Lesestart. Program je určený pro děti do 3 let a je financován federálním ministerstvem školství.

Knížní balíček a informace o hlasitém čtení a knihovně pro belgické rodiče a jejich děti v předškolním věku

Výsledky zahraničních průzkumů zpracovala Barbora Čížinská, členka pracovní skupiny SKIP pro Bookstart ČR, s využitím následujících zdrojů: rešerše Lindy Jansové (Národní knihovna ČR), rešerše Ivy Košťálové (Knihovna města Hradce Králové), weby

projektů Bookstart v zahraničí, články z databáze ScienceDirect, mezinárodní konference ve Vilniusu (2019):

Barrie Wade & MAGGIE MOORE (1996) Children's Early Book Behaviour, Educational Review, 48:3, 283-288, DOI: [10.1080/0013191960480307](https://doi.org/10.1080/0013191960480307)

Heleen van den Berg, Adriana G. Bus, Beneficial effects of BookStart in temperamentally highly reactive infants, Learning and Individual Differences, Volume 36, 2014, Pages 69-75, ISSN 1041-6080, <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2014.10.008>.
(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1041608014001873>)

Vanobbergen, Bruno & Daems, Marie & Tilburg, Sarah. (2009). Bookbabies, their parents and the library: An evaluation of a Flemish reading programme in families with young children. Educational Review - EDUC REV. 61. 10.1080/00131910903045922.

Barrie Wade & MAGGIE MOORE (2000). A sure start with Books, Early Years, Vol. 20, No. 2, Spring 2000 pp 39-46

Barrie Wade & MAGGIE MOORE (1998). An Early Start with Books: literacy and mathematical evidence from a longitudinal study. Educational Review, Vol. 50, No. 2, 1998, p. 135-145

Nairán Ramírez-Esparza¹, Adrián García-Sierra, Patricia K Kuhl (2014) Look who's talking: speech style and social context in language input to infants are linked to concurrent and future speech development. Dev. Sci 2014 Nov;17(6):880-91. doi: 10.1111/desc.12172

Barrie Wade, Maggie Moore. Bookstart: The first five years. A gift for life. 1998

Bookstart: Planting a Seed for Life: Final Report. Fion M. Collins, Cathy Svensson, Pat Mahony, Roehampton University. January 2005.

Bookstart National Impact Evaluation 2009.

BOOKSTART: Investing in the future of all our children (2009/2010)

O'Hare, Liam – Connolly, Paul: A Randomised Controlled Trial Evaluation of Bookstart+: A Book Gifting Intervention for Two-Year-Old Children – Queen's University Belfast, 2010

Evaluation of Bookstart England: A Randomised Controlled Trial Evaluation of „Bookstart Treasure Pack“ - Sheffield Hallam University, 2013

Venn, Liberty: Family Reading Habits And the Impact of Bookstart: Executive Summary of Findings – Free Thought Research, 2014

Robinson, Deborah – Moore, Nicki – Parker, Gordon. Evaluation of BookTrust's additional needs support and resources: Executive Summary – University of Derby, 2016

Ehmig, Simone C.: Lesestart – the German Bookstart program: Impact evaluation of the „3 milestones“ project (2011-2019), 2020

Kontakt na autorku: cizinska@knihovnahk.cz

Čtenářská hra Lovci perel

Jitka Kyclová, Alice Hrbková

V dnešní době, kdy není jednoduché zvolit vhodnou literaturu pro čtení, nabízíme dětem perlorodky, tj. dětmi ověřené knihy, doplněné pracovním listem. Taková kniha má pro děti dvojí kouzlo – zábavné čtení a možnost získání odměny za to, že čtou. V tuto chvíli je v nabídce více než 3 553 titulů, rozdělených podle věkových skupin – od předškoláků po žáky devátých tříd. V našem pojetí není nic zapovězeno – důležitá je radost ze čtení, z toho, že jednotlivec zvládl přečíst první knihu a bylo to prima.

Historie projektu a trochu statistiky

Dokumentace k soutěži Lovci perel z Městské knihovny v Ústí nad Orlicí

Sbírka perel v Městské knihovně v Náchodě

Jedná se o celoroční projekt pro děti, který lze realizovat v městských, obecních i místních knihovnách a jenž motivuje k četbě knížek, učí pracovat s textem a informacemi, především je však atraktivním trávením volného času a zábavou pro děti.

Tuto soutěž vyhlásil Klub dětských knihoven SKIP 08, autorkou hry je Alice Hrbková, nadšená knihovnice, která dlouhá léta pracovala v Knihovně města Hradce Králové. Nápad pochází z roku 2010 a nadchl ostatní pracovnice dětských oddělení Knihovny města Hradce Králové, které společně začaly připravovat projekt s názvem Lovci perel. Soutěž se pak s laskavým svolením autorky začala realizovat i v dalších knihovnách po celé České republice.

V roce 2012/2013 se přihlásilo 111 knihoven přes Klub dětských knihoven SKIP 08 a četlo 4 579 dětí z východních Čech. V roce 2014 už v celorepublikovém měřítku lovilo 4 545 dětí a dohromady přečetly v rámci hry 37 026 knih. Další statistiky nebyly prováděny, ale hra se úspěšně rozrůstá.

Navštivte web lovciperel.cz a naučte se lovit

Vývoj hry je možné sledovat od roku 2018 přímo na webových stránkách. Je zapojeno 292 knihoven a 148 škol, web užívá 5 276 čtenářů. Dětských uživatelů je však pravděpodobně více, neboť pravidla dovolují využívat databáze knih a pracovních listy všem registrovaným pedagogům i knihovníkům bez nutnosti registrovat své svěřence.

Připojte se a objevujte nové literární světy. Na webu se dozvíte, jak se do hry zapojit. Registrací nevznikají žádné požadavky, můžete získat klíč k rozečtení dětského čtenáře přísunem kvalitních současných knih. Naleznete zde mapu institucí, které hru využívají. Veškerá agenda je na bázi dobrovolnosti, nic není povinné.

V dětských odděleních českých knihoven se nachází velké množství knih. Mnohé z nich jsou díky hře Lovci perel označeny za perlorodky. To, jestli je kniha perlorodka, zjistíte na webové síti. Zadáte si doménu www.lovci.perel.cz a ve chvíli se dostanete na menu této čtenářské hry. Podle názvu knihy nebo autora vyhledáte, zdali je kniha v seznamu. Poté si o knize můžete přečíst stručnou recenzi, dozvíte se pro jak staré děti je kniha vhodná, a hned si můžete stáhnout otázky ke knize.

Cílem je přečíst knihu a odpovědět na otázky související s jejím obsahem, což podporuje čtení s porozuměním a umožňuje dětem objevit nové pěkné knížky. Za každou knihu a správně zodpovězené otázky získává čtenář perlu a tvoří tak náhrdelník.

Hrací karty navíc obsahují dobrovolné otázky, které vedou k zamyšlení a vyjádření vlastního názoru. Za tyto odpovědi mohou hráči získat herní peníze, tzv. moriony. Dvakrát do roka mohou moriony směnit na morionském trhu za nejrůznější odměny – knihy, časopisy, plakáty, plyšová zvířátka, bižuterie.

Aktuálnost titulů a oblíbenost hry

V průběhu první celorepublikové lovecké sezóny se také osvědčil nápad se zapojením knihovnic, rodičů i samotných dětí jako tvůrců nových otázek k dalším knihám „perlorodkám“. Tak se původní počet asi 700 dětských knih zpracovaných pro hru v roce 2010, do současné doby několikrát znásobil. Aktuálně (na počátku roku 2022) je v databázi 3 553 knih a stále jsou zpracovávány další.

Do tvorby otázek ke knihám se zapojují další příznivci dětské literatury, tím je zaručen přísun nově vydávaných knih a je tak přirozeně mapován zájem o konkrétní tituly současné dětské literatury.

Jaké jsou se soutěží zkušenosti

Od počátku probouzí tato čtenářská hra v dětech touhu po objevování a čtení knih. V praxi se totiž velmi často stává, že z dítěte příležitostně čtoucího se stává čtenář. Vyplňovat otázky na základě četby je pro děti lákavé, nejen díky odměně, kterou je perla. Nezáleží na tom, jak dlouho dítě knihu čte, je důležité, že je k četbě systematicky vedeno. Děti sbírají perly, mají možnost výběru velkého počtu knih a vždy jsou úspěšné.

Variabilita soutěže láká i přemýšlivé žáky vyhledávat a doporučovat nové knihy, ke kterým vymýšlí vlastní otázky. Výběr knih mohou ovlivňovat všichni příznivci dětské literatury – knihovníci, rodiče, učitelé. Do seznamu se dostanou všechny kvalitní knihy, jedinou podmínkou je svědomité tvoření otázek a odpovědí. Také získávání morionů je pro děti velkou motivací a pobídkou ke čtení dalších knih.

Hra byla primárně vytvořena pro knihovny a práci knihovníků, postupem času se však vytvořily podmínky pro zapojení škol. Projekt zaujal pedagogy (školní knihovníky, učitele prvního stupně i učitele českého jazyka), kteří tuto hru převzali a rozšiřují tak zájem o čtení i u dětí, které do knihovny obvykle nezavítají. Čtení knihy se stává objemným dobrodružstvím a to v prostředí třídy, kde se každý žák může zapojit podle svých sil a může s ostatními o knihách mluvit. A díky nadšení rodičů, kteří si uvědomují, jak důležité je podporovat děti ve čtení, se do hry mohou zapojovat i nejmenší čtenáři.

Z přímých zkušeností rodičů, učitelů i knihovníků víme, že knihy - perlorodky fungují.

Tradiční jarmark pro lovce perel v dětském oddělení U Velryby Knihovny města Hradce Králové

Perlové náramky úspěšných lovců v Knihovně města Ostravy

Kontakt na autorky: kyclova@gmail.com, info@lovciperel.cz

Festival školní četby

Knihovna města Hradce Králové

- Akreditovaná akce pro pedagogické pracovníky v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) nabízí sdílení tipů a informací o čtenářských aktivitách mezi knihovníky a učiteli. Knihovníci připravují nabídku vhodných knih a knižních novinek pro učitele a rodiče, organizují doprovodné přednášky a předávají zkušenosti z přímé zpětné vazby s dětskými čtenáři
- Učitelé si odnášejí seznamy doporučené literatury pro svou třídu nebo si mohou nechat připravit kolekci pro danou třídu dle individuálních zájmů a zaměření žáků
- Festivalové stánky nabízejí prezentace pro jednotlivé třídy či vybrané žánry, k jednotlivým okruhům jsou připraveny vhodné knihy k prohlédnutí na místě a také doprovodné materiály, v programu je zahrnuta tematická přednáška.
- Výstupy z festivalu jsou pro zájemce k dispozici na:
<https://www.knihovnahk.cz/pro-deti/nabidka-skolam/festival-skolni-cetby-2021>

Příklady dobré praxe

Motivovat a inspirovat

Lenka Macháčková

Celostátní projekty S knížkou do života a navazující Knižka pro prvňáčka nám pomáhají při realizaci programů pro děti a umožňují propojení aktivit pro děti od nejmladších až po školáky. Pro nejmenší připravujeme pravidelné dopolední programy. Knihy z projektu **S knížkou do života** předáváme buď na vítání občánků, nebo si je mohou rodiče vyzvednout přímo v knihovně. Rodiče s dětmi chodí do knihovny v běžných otvíracích hodinách nebo na dopolední programy, kde je čeká nějaké překvapení.

Velmi milá a přínosná je spolupráce se studentkami pedagogické školy v Nové Pace. Po dohodě s vyučujícími si studentky připravují program pro děti do 5 let. Tím se učí pracovat s dětmi různých věkových kategorií. Spolupracujeme s logopedkou, která doporučuje vzdělávací literaturu a samozřejmě poradí s konkrétním problémem, který rodiče trápí.

Zajímavé jsou prstohrátky a pohádky hrané s předměty každodenního života. Velmi šikovná paní učitelka z MŠ připravuje klasickou pohádku v netradiční úpravě pro nejmenší. Učí rodiče, jak si pro děti vymyslet pohádku třeba s utěrkou anebo ručním šlehačem. Jemná motorika a tím i řeč se dá trénovat velmi jednoduchým cvičením s prstíky.

Zábava pro nejmenší musí být pestrá. Využíváme barevné podsedačky, tunel a padák, ale i hrací domečky a kostky. V programu vždy používáme knihy, a to pohádkové, obrázkové, naučné. Děti poslouchají a následně hledají podle zadání. Třeba nosy – když jsme měli frňákové dopoledne zaměřené na čich. Tímto způsobem lze postupovat se všemi smysly. Pro dračí dopoledne byl zase nejdůležitější drak v jakékoli podobě.

Mateřské školy k nám chodí na krátké pohádky, které jsou vždy spojené s knihou. Nástupem do školy se prvňáčci dostanou do knihovny ve druhém pololetí, protože to už umí řadu písmenek a můžeme společně objevovat tajemství knihovny. Velkou slavností je Královské pasování, odpoledne strávené s panem králem a jeho družinou. Děti po složení královské zkoušky dostávají knihu z projektu **Knižka pro prvňáčka**.

Až do konce třetího ročníku chodí každá třída pravidelně jednou měsíčně do knihovny. Učitelé a hlavně rodiče si to velmi pochvalují. Někteří pedagogové mají speciální požadavky a my se jim snažíme vyjít vstříc. Hrajeme s dětmi například knižní bingo, kdy děti mají za úkol přečíst knihy podle žánru. Nebo máme speciální pirátské mýry jako odměnu pro námořnickou třídu.

Městská knihovna Nová Paka – více o novopacké knihovně: <http://knihovnanpaka.cz/>,
https://www.facebook.com/knihovnanpaka.cz/?ref=pages_you_manage

Kontakt na autorku: machackova@knihovnanpaka.cz

Knížkohraní v České Třebové

Blanka Vomáčková

Knížkohraní s Edou

Projekt Knížkohraní s Edou na podporu čtenářství provází autorská publikace určená pro děti od 3 do 6 let, se sešitem ale pracují i starší děti. Pracovní sešit obsahuje 12 různých témat, která souvisí s děním okolo nás. Úkoly v Knížkohraní s Edou jsou sestaveny tak, aby po celý rok rozvíjely osobnost dítěte předškolního věku. Každý měsíc podporují rozvoj předčtenářské gramotnosti, zábavnou formou rozvíjí slovní zásobu dětí, jejich fantazii a představivost, motoriku, pozornost, zrakové a sluchové vnímání a další. Děti při plnění všech aktivit získávají nové informace a dovednosti, do sešitu s ilustracemi si mohou kreslit. Žádný z úkolů se neopakuje. Ke každému tématu je seznam doporučených knih, které vybíral medvěd Eda, průvodce celým sešitem. Motivací pro

společné předčítání a plnění úkolů může být i krásná odměna, kterou děti získávají po přečtení 12 knížek souvisejících s tématy a 12 knížek dle vlastního výběru (knížky se zapisují a hodnotí do sešitu) a po nasbírání alespoň 3 razítek z dětských akcí v knihovně.

Autorkami projektu Knížkohraní s Edou jsou knihovnice dětského oddělení v České Třebové Jana Koďousková, Markéta Klusoňová, Blanka Vomáčková, Monika Chlebounová a Hana Sychrová; více na [www: https://moderniknihovna.cz/cs/sluzby/vzdelavani/knizkohrani-s-edou](http://www.moderniknihovna.cz/cs/sluzby/vzdelavani/knizkohrani-s-edou)

<https://moderniknihovna.cz/cs/sluzby/vzdelavani/knizkohrani-s-edou>

Sešit pro dětské návštěvníky Městské knihovny v České Třebové

Matyldino pohádkohraní

Již několik let se pravidelně každý měsíc scházíme s dětmi a jejich rodiči nad pohádkami a příběhy. Matyldino pohádkohraní je projekt, který podporuje dětské čtenářství: „Objevujte krásu příběhu, pěstujte fantazii, zažívejte radost i poučení, které čtení přináší.“

Matyldiny prázdniny v Městské knihovně v České Třebové

Akce je vhodná pro předškoláky a děti mladšího školního věku, chodí však i děti mladší. Cílem je podpora čtenářství u dětí, rozvoj pozitivního vztahu ke knihám a seznámení s různými knihami, nejen novinkami v našem fondu. Základem je vždy čtení

nějakého zajímavého příběhu, na který smysluplně navazují další aktivity – práce s textem, zábavné hry a úkoly, pohybové aktivity, zpívání a tvoření.

V letních měsících připravujeme pohádkohraní v přírodě a scházíme se v městském parku Javorka. Venku máme možnost zapojit aktivity náročnější na prostor a využít více pomůcek a rekvizit, které dokreslují atmosféru celé akce.

Autorkami projektu Matyldino pohádkohraní jsou knihovnice dětského oddělení Markéta Klusoňová, Jana Kod'ousková; více na [www](http://www.moderniknihovna.cz):

<https://moderniknihovna.cz/cs/sluzby/projekty/projekt-matyldino-pohadkohrani>

Kontakt na autorku:
blanka.vomackova@moderniknihovna.cz

Projekt Čtení dětem

Jitka Řeháková

Společný projekt <https://ctenidetem.knihovny.cz/> portálu Knihovny.cz, provozovaného Moravskou zemskou knihovnou, a Městské knihovny v Praze nabízí pomoc rodičům, učitelům, ale i knihovníkům při výběru kvalitní literatury pro děti.

Připraveno je několik seznamů – z toho šest pro různé věkové kategorie od předškoláků po 9. třídu základní školy, dále seznam kvalitní poezie, seznam knížek vhodných pro dyslektiky a nově takzvaná Tematická skříň, kde jsou uloženy tematické seznamy (Nový sourozenec, Školka, Eko, Digi svět, Strach, Válka), a další budou přibývat. Každý seznam pak obsahuje několik desítek titulů vybraných zejména s ohledem na kvalitu, rok vydání a dostupnost na trhu. Při výběru vycházíme z udělených literárních cen, hodnocení odborníků – tvůrců katalogu Nejlepší knihy dětem a také z našich zkušeností z práce se čtenáři.

Na portálu nechybí ani prostor pro partnerské projekty, které se zabývají doporučováním kvalitní dětské literatury, jako je například Čtenářský metr z Třince. <https://www.ctenarskymetr.cz/>

O tom, že portál existuje, informujeme učitele, rodiče i knihovnickou veřejnost různým způsobem. Jednou z forem propagace je již druhým rokem připravovaný letní festival na Mariánském náměstí: Mami, tati, dějou se věci! Jedná se o dvoudenní sérii čtení, workshopů, setkávání s autory, ilustrátory a dětskými knihovníky, nechybí ani divadla

pro děti, to vše venku pod širým nebem či pod knihovním stanem. Na akci zveme rodiče s dětmi i další zájemce o kvalitní literaturu pro děti včetně učitelů spolupracujících škol.

Velmi úspěšně tak už proběhlo například setkání s autorskou dvojicí E. Stará a M. Starý nad knihou: Ó, ó, ó vajíčko! či povídání s K. Smolíkovou o její tvorbě, které – vzhledem k přítomným dětem – vedla paní spisovatelka v češtině a angličtině. Děti se nejen setkaly se zajímavými autory, ale mohly si i samy vyzkoušet svou šikovnost – například při pouštění vlastnoručně vyrobených lodiček na základě čtení knihy J. Uličianského Podivuhodné příběhy sedmi moří nebo si zadovádět při pohybových i hudebních aktivitách nad knihou H. Tulleta: La! Setkání s autory bylo doplněno představením aktivit, jež mohou pomoci rodičům přivést děti zábavnou formou ke knize (Čteme dětem od mala), kterého se výborně zhostily dvě pozvané loutkoherečky z pražských divadel.

Divadlo Buchty a loutky hraje pohádky

Diváci před knihovnou na Mariánském náměstí

Pohybové a hudební aktivity nad knihou H. Tulleta: La!

Dílna pro rodiče a děti s pohádkovým tématem

Samostatnou kapitolou jsou divadelní představení, která do programu přibyla v letošním roce. S veselou hrou Neposlušná kůzlátka vystoupilo divadlo Buchty a loutky. Na hru jsme navázali jednoduchým workshopem, výrobou prstových loutek. Druhý den festivalu soubor Říše loutek zaujal děti pohádkou O pejskovi a kočičce doplněnou o procházku do zákulisí divadla, které sídlí za rohem.

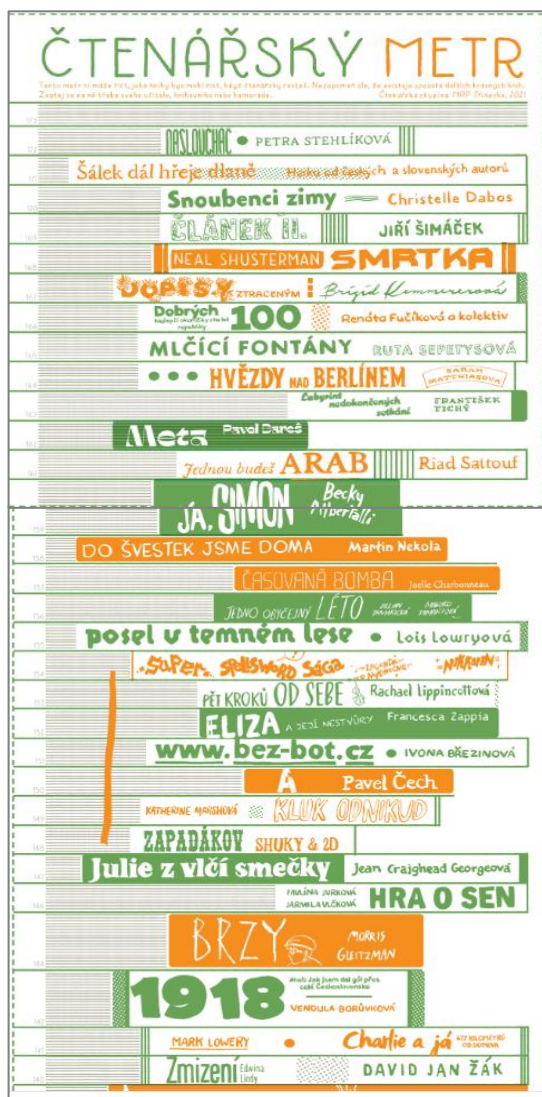
Naším největším nepřítelem bylo počasí, které naplánovat ani ovlivnit nelze a tak jsme některé aktivity museli přesunout z náměstí pod střechu knihovny. Ale už nyní

přemýšlíme, jak program letního festivalu venku co nejlépe poskládat pro příští ročník a těšíme se na další zajímavá setkání nad kvalitní dětskou knížkou.

Kontakt na autorku: jitka.rehakova@mlp.cz

Čtenářský metr pomáhá dětem ve výběru kvalitních knih

Marika Zadembská

V roce 2019 vznikl v Třinci papírový nástěnný čtenářský metr, na jehož tvorbě se podíleli členové Místního akčního plánu II v obci s rozšířenou působností (ORP) Třinec. Tým, působící ve skupině zaměřující se na čtenářství, tvoří pedagogové, odborníci na vzdělávání a také my, knihovníci. Papírový čtenářský metr měl především podpořit čtení doma a v rodinách a pomoci s výběrem knih, které jsou prověřené a kvalitní. Od září 2020 pomáhá nejen papírový metr, ale také mobilní aplikace.

Čím více rosteš, tím více toho přečteš

Od začátku bylo jasné, že nástěnný metr bude mít jeden velký a zásadní nedostatek – omezený počet doporučených knih. Díky spolupráci s grafickou dílnou Uutěrky a šikovnosti ilustrátorů se jich na metr dostalo 80. Jenže ročně v České republice vycházejí tisíce titulů pro děti a mládež. Udělat výběr jen z aktuální knižní produkce je proto téměř nadsada. Od začátku tvorby Čtenářského metru je obrovským přínosem to, že se na něm podílí široký tým. Díky spolupráci s pedagogy do celého procesu také vstupují děti, jež navštěvují školní čtenářské dílny.

Čtenářský metr, který hned po vydání a slavnostním křtu putoval do dětských pokojků, domácností, škol a knihoven z různých koutů České republiky, funguje na jednoduchém principu: čím více děti rostou, tím čtenářsky náročnější knihy jim metr doporučuje.

Od papíru k mobilní aplikaci

Při hledání cesty, jak Čtenářský metr vylepšit a rozšířit, bylo hlavním cílem a motivací, aby doporučených knih bylo více, a také jsme se snažili o celkově větší škálovatelnost. Zřejmě proto padl návrh pokusit se převést Čtenářský metr do digitální verze. Jako první se nabízel web, jehož hlavním obsahem by byl seznam doporučených knih. Mezi návrhy však byla i aplikace, a přestože je to varianta ve všech ohledech náročnější, volba padla právě na ni.

Ke spolupráci jsme přizvali agentury Devx a Blackfish, které se zaměřují na tvorbu a design digitálních aplikací, a během roku 2020 začaly vznikat první návrhy a řešení. Verze pro Android spatřila světlo světa (a displeje mobilních telefonů) v září 2020 a prvními testujícími byli rodiče a děti z okruhu knihovny.

Aplikace funguje na stejném principu jako papírová verze, ale díky mobilnímu rozhraní je mnohem interaktivnější a umožňuje nabízet a doporučit mnohem větší množství knih. Na konci roku 2021 už metr nabízel přes 400 titulů od malých a velkých nakladatelů a na dalším rozšíření pracujeme v podstatě neustále.

Výhodou aplikace je doporučování knih podle relevance. V praxi to znamená, že uživatel si u svého profilu vybere pohlaví, věk a oblíbené žánry a Čtenářský metr mu následně doporučí knížky na míru. A protože děti si těžko přiloží metr ke stěně a změří si svou aktuální výšku, v aplikaci je zastupuje virtuální postavička, která vyroste spolu s každou přečtenou knihou vždy o jeden „čtemetr“.

Aplikace za dobu svého fungování prošla zásadním vývojem. Kromě operačního systému Android je dostupná i na iOS. Na četné žádosti jsme do aplikace přidali rodičovský mód (možnost mít v aplikaci více profilů) a také čtenářské milníky. Díky nim se po určitém počtu přečtených knih postavička promění a získá nové vizuální vlastnosti.

Také původní, papírová verze se dočkala vylepšení. V roce 2021 jsme vydali pokračování české verze metru a přidali jsme i polskou verzi, která vznikla ve spolupráci s Městskou knihovnou Český Těšín.

Čtenářský metr – Metr czytelniczy v červnu 2021 slavnostně pokřtily těšínské děti a kmotrou metru se stala polská spisovatelka Katarzyna Vanevská. Křest byl součástí programu prvního Čtenářského festivalu v Třinci.

Čtenářský metr je výsledkem náročné týmové práce

Při ohlédnutí se zpět a pravděpodobně i při čtení těchto řádků to zní velmi jednoduše – stačí mít nápad a ten pak realizovat. Ale celý ten proces byl nejen náročný, ale pro nás knihovníky ve spoustě věcí nový. Navíc jsme pracovali v opravdu různorodém týmu a ne vždy se nám dařilo najít společnou řeč. Zvládli jsme to především díky společnému cíli a motivaci pomoci rodičům a dětem s výběrem kvalitních knih.

Od první papírové verze se Čtenářský metr dostal k tisícovkám českých i polských rodin. Aplikaci má aktuálně staženo téměř tři tisíce uživatelů a její vývoj zdaleka nekončí. O tom, jak se nám daří doporučovat knihy pro děti a mladé čtenáře se můžete přesvědčit na www.ctenarskymetr.cz.

Kontakt na autorku: marika.zademska@knihovnatrinec.cz

Ve Slavoji poprvé

Marta Pešková Staníková

Zajímavých aktivit k rozvoji čtenářství u dětí a mládeže je v českých knihovnách nepočítaně, inspiraci můžeme najít snad v každé knihovně, na kterou si právě vzpomeneme. Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem se pravidelně zapojuje do celostátních aktivit vyhlášených Klubem dětských knihoven SKIP ČR a současně připravuje projekty vlastní, často ve spolupráci s jinou místní organizací či spolkem. Tak vznikl za pandemie, v době nuceného uzavření knihoven na jaře roku 2021, nový a úplně první videopořad knihovny Slavoj: Čtěte se mnou. V červenci téhož roku jsme poprvé v historii pořádali týdenní knihovnický kemp. Obě zmiňované aktivity vznikly ve spolupráci s MAS Královédvorskem.

Knihovnický kemp

Do programu knihovnického kempu bylo zařazeno mnoho aktivit vzdělávacích (např. chemické pokusy, první pomoc, praktika v robotické učebně) a pohybových (fotbal, vybíjená, pohybové hry, pěší výlet do hospitalu Kuks). Samozřejmě je, že ani jeden den se neobešel bez práce s knížkou a psaným textem. Od divadelního spolku Klíček jsme si půjčili maňáskovou scénu včetně loutek a vždy po chvílích jsme s dětmi nacvičovali pohádku na motivy knížky Ivony Březinové Teta to plete. Pro tyto účely jsme upravili popletenou pohádku o Šípkové Růžence a neposlušných kůzlátkách. Svou roli dostal každý. Někteří vodili maňásky, hlasově zdatní mluvili jednotlivé postavy a ti ostatní dostali do ruky hudební nástroj. Naše celotýdenní snažení jsme dovršili odpoledním

představením pro rodiče. Záznam z divadelního představení jsme vložili na náš youtube kanál ([\(49\) Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem - YouTube](#)).

Čtete se mnou

Příprava na natáčení pořadu Čtete se mnou spočívala nejen v nákupu techniky, ale především v získávání souhlasů všech původců, kteří se na vzniku daného titulu podíleli. Oslovili jsme autory, ilustrátory a v ojedinělých případech také vydavatele. Po udělení souhlasu, jsme se dali do natáčení. V každém videu doporučujeme tři knížky pro děti či mládež. Dvě z nich pouze krátce představíme, z té třetí knížky čteme krátkou ukázkou, kterou ve videu doplníme ilustracemi z daného titulu. Každé video vložené na náš knihovnický youtube kanál trvá cca 10 minut.

Pořad není pouze doporučováním knih směrem od knihovnic k dětem. Vyzýváme malé i mladé čtenáře, aby i oni představili libovolným způsobem titul, který četli, který je zaujal a jejich kamarády by oslovil. Vzniklo tak již na 150 zajímavých prezentací, videí a obrázků, které jsou postupně také zveřejňovány na youtube kanále knihovny. S natočenými videi plánujeme dále pracovat v rámci knihovnických lekcí a dílen. Věříme, že právě neobvyklé prezentace vybraných titulů přivedou mladé čtenáře ke knihám, které jim kamarádi představí. Nejedná se o nařízenou a povinnou školní četbu, ale o výběr knih, které si čtenáři sami vybrali a svůj zážitek ze čtení chtějí doporučit dál.

Videa jsme natáčeli sami, úpravu zvuku, vkládání obrázků a titulků jsme přenechali studentovi střední školy. Byla to pro nás naprosto nová zkušenost, která určitě není k zahzení. Pravda je, že k profesionálním hercům máme hodně daleko. Doufáme však, že náš dobrý úmysl a radost z natáčení nám nějaký ten plusový bodík přidají.

Kontakt na autorku: peskova.stanikova@slavoj.cz

Hronovské stopování

Tereza Lachmanová

DOPROVODNÉ AKCE
JIRÁSKŮV HRONOV 2021
Městská knihovna Egona Hostovského v Hronově

2. srpna 2021 Literární toulky po Hronově
Literární vycházka s Mgr. Hasanem Zahirovičem, Ph.D. Tentokrát se zaměříme na Čapkovu rodinu a všechny okolnosti kolem nich. Také si připomeneme ostatní hronovské literáty. Vstupné dobrovolné, sraz v 10:00 hodin před knihovnou!

3. srpna 2021 Zákulisí hry R.U.R
Přednáší Mgr. Hasan Zahirovič, Ph.D. Sto let od uvedení nejstarší české hry, která nám přinesla slovo robot! Oddělení pro dospělé, v 17:00 hodin, vstupné 40 Kč.

3. srpna 2021 Od papírového tácku k divadelní masce
Vyrábění divadelní masky pomocí papírového tácku. V oddělení pro děti, 10:00–15:00 hodin, vstup volný.

4. srpna 2021 Stopování se Skřítkem Neználkem
Staň se průvodcem! Trasa plná úkolů a dlouhá 1,5 km. Na konci odměna! Začátek u knihovny, kdykoliv od 10:00 – 15:00, vstup volný.

5. srpna 2021 Papírové lepení
Vytvoříme z papíru nové tváře pohádkových postav. V oddělení pro děti, 10:00–15:00 hodin, vstup volný.

Nejspíše není mnoho těch, kteří by nikdy neslyšeli o divadelním festivalu Jiráskův Hronov, jehož název je odvozen od jména hronovského rodáka Aloise Jiráska. V nové roli knihovnice dětského oddělení jsem dostala úkol vymyslet další ročník „stopování“, což je v našem městě tradiční a zaběhnutý program pro děti i jejich rodiče, který organizuje knihovna v době konání festivalu. Stopování se koná pod hlavičkou knihovny, ale je zařazeno v rámci doprovodných programů festivalu, takže vždy v týdnu konání divadelní akce.

Mojí první myšlenkou bylo: já Hronov vůbec neznám! Ale my knihovníci se nevzdáváme, to ví každý, a tak jsem svoji tehdejší neznalost využila a do hry přizvala skřítku Neználka, který v sobě tak trochu ukrýval mě. Skřítek Neználek

přijel do Hronova a jeho jediným cílem bylo, aby poznal město Hronov a všechna jeho skrytá místa. Děti i jejich rodiče se proměnili v začínající průvodce Hronovem. Společně se skřítkem museli projít za pomoci mapy a fáborků všechna určená stanoviště a splnit úkoly. Prošli si tak okruh, který byl tvořen například z Jiráskova divadla, Knahlova domku, našeho knihostromu, vodních pramenů Hronovky a Regnerky. Každé stanoviště obsahovalo nejen tematicky zaměřený úkol, ale také povídání, které zúčastněné ve stručnosti obeznámilo se zajímavým místem či důležitou osobností regionu: „Milý skřítku Neználku, my v Hronově máme krásné divadlo, divadlo Jiráska! Jeho základní kámen byl položen již dávno – a to v roce 1928. Dokonce u toho byl samotný pan Alois Jirásek. A víš co, milý skřítku, řekl? „A dílo to budiž požehnané...! (...)“

Když děti úspěšně dorazily do cíle, za odměnu získaly oficiální průkaz průvodce Hronovem a od té chvíle mohly pyšně provázet každého turistu, který k nám zavítal i zavítá.

V roce 2021 navštívilo Hronov 181 stopařů, takže se organizaci akce nakonec opět věnovala celá knihovna stejně jako v minulých letech, kdy byla obdobná návštěvnost. Akce je otevřená všem účastníkům festivalu Jiráskův Hronov. Návštěvnost jde napříč

všemi věkovými kategoriemi, nejvíce se účastní rodiče s dětmi předškolního a školního věku. Jsou to výletníci, kteří přijedou na festival, máme i stálé návštěvníky, kteří přijdou každý rok.

Každé hronovské stopování má odlišné téma, mohu například jmenovat: hledání ztracené Dášeňky od Karla Čapka nebo po stopách pověstí našeho kraje. Tento rok se konalo již šesté stopování a můžeme tak s jistotou mluvit o zaběhnuté tradici. Cílem je návštěvníky Hronova vzdělávat, ale především pobavit a zpříjemnit jim letní den. A co se týče příštího ročníku, tak si osobně myslím, že se při objevování zajímavých koutů Hronova doučíme Morseovu abecedu.

Kontakt na autorku: lachmanova@knihovnahronov.cz

Stopování 2021 se skřítkem Neználkem

Stopování přivede návštěvníky i do prostor knihovny

Hronovský knihostrom nabízí své poklady

Trasa ukazuje stopařům zajímavá místa spojená s regionálními osobnostmi

TEEN, ta, to

Michaela Severová

Na mládež jsme se začali v Knihovně Jiřího Mahena více zaměřovat již v roce 2014, kdy vznikla speciální místnost pro pořádání akcí pro tuto cílovou skupinu. O rok později, v roce 2015, pak vzniklo samostatné oddělení již plně uzpůsobené potřebám mládeže. Oddělení je plné young adult knih a komiksů, pohodlných sedaček a sedacích pytlů, her a dokonce zde máme i stolní fotbalík a Xbox. Pravidelně sestavujeme program plný volnočasových aktivit, jako jsou přednášky, workshopy a různé kluby a kroužky nejrůznějšího charakteru. Ale to hlavní, co mládeži nabízíme, je komunita a prostor, kde mohou být sami sebou.

Oficiální věkové rozhraní pro TEEN je od 13 do 26 let, ale není to něco, co bychom přísně dodržovali. Stolní fotbalík si k nám chodí zahrát mnohem mladší děti a za komiksy přijdou i dospělí, stejně rozmanité je to i na akcích a my jsme za každého návštěvníka velmi vděční. Pro vstup do knihovny i k nám na oddělení není potřeba čtenářský průkaz, kdokoli tedy může využívat prostory a akce TEENU. Tento prostor je určený pro všechny, kteří respektují zásady slušného chování, a totéž platí pro akce. Respekt je pro TEEN opravdu klíčový pojem. Jsme LGBTQ+ přátelská komunita a je pro nás důležité, aby se u nás všichni cítili bezpečně a vítaně, a proto netolerujeme žádné chování, které by mohlo jakkoliv ubližovat ostatním lidem. Žádné téma pro nás není tabu, ba naopak chceme okolo těchto témat vytvářet konverzace, což je vidět hlavně na našich volnočasových akcích, jako je například Dotykáč.

Knihy, komiksy, časopisy, deskovky, wi-fi, sedací vaky...

I dospívající si rádi hrají

V TEENU pořádáme mnoho akcí, které se v podstatě dají rozdělit na dvě skupiny. Do první patří větší akce, buďto přednášky ve spolupráci s jinými organizacemi, nebo vícedenní programy. Patří mezi ně mimo jiné akce Noc bez Andersena, knihovní fantasy a sci-fi festival Maheniks a přednáškový cyklus Dotykáč. Dotykáč jsou přednášky na citlivá témata, o nichž se moc nemluví, nebo jsou naopak plné dezinformací. V roce 2021 se konaly čtyři přednášky, z toho tři v online prostředí. První přednáška byla o blogování a úspěšném konceptu sociálních sítí s polským influencerem Maciejem Mazurkem. Druhá

přednáška proběhla ve spolupráci se ZOO Brno. Bavili jsme se mimo jiné o tom, jak ZOO přežívá v pandemii, jaký vliv to mělo na zvířata a kam bude brněnská ZOO směřovat v budoucnu. Poté k nám do knihovny zavítala Johanna Nejedlová, výkonná ředitelka organizace Konsent. Jednalo se o přednášku na téma sexuálního obtěžování a návštěvníci se seznámili se základními informacemi ohledně tohoto tématu a byli informováni o jeho právnických stránkách. Cyklus byl završen online přednáškou s organizací Nepanikař.eu na téma duševního zdraví a problémů s ním spojených. Mluvílo se o psychických problémech, za kým si dojit pro radu a jak pomoci lidem okolo sebe. V roce 2022 chceme Dotykáč zaměřit dvěma směry, a to na ochranu přírody a LGBTQ+ komunitu.

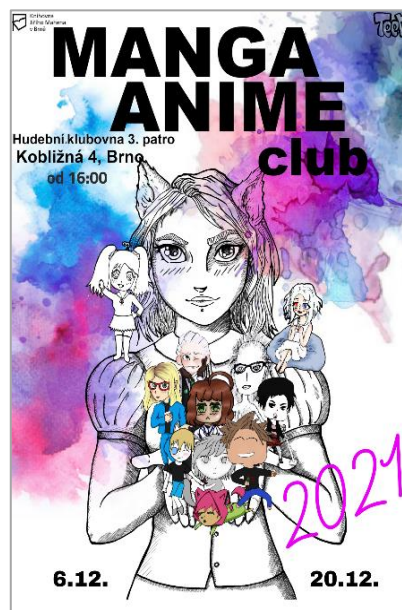
Mimo tyto velké akce pořádáme i pravidelné volnočasové aktivity. Patří mezi ně letní programy s deskovými hrami a X-boxem, či doučování angličtiny Keep talking/Let's talk. V roce 2021 jsme v knihovně organizovali i šachové, čtenářské a hráčské kroužky. Nejdéle trvající pravidelný program je Manga a anime klub, kde se opravdu vytvořila velmi pevná komunita plná pochopení a respektu. Hodně mladých, co do tohoto klubu pravidelně dochází, má z nějakého důvodu problém zapadnout do třídních kolektivů a celkově do většinové společnosti. Trvalo jim dlouho, než si našli cestu k nám a k sobě, ale nyní jsou fungující komunita, jež se pravidelně schází i mimo knihovnu a řeší spolu i jiné věci než jen mangu a anime. Základem tohoto všeho ale je, že je nikdo nesoudí. Dávají sami sobě prostor být tím, kým ví, že opravdu jsou nebo mohou být, a velmi oceňují, že my děláme totéž

Pro teenagery není zas až tak důležité, jaké akce pro ně děláte, nebo kolik mají k dispozici křesel. Nejdůležitější pro ně je, že pro ně máte pochopení a dáváte jim prostor na to se vyvíjet, zkusit nové věci a mluvit sám za sebe.

Knihovna Jiřího Mahena v Brně:

<https://www.kjm.cz/> Facebook a instagram: @TEENvKJM

Kontakt na autorku: severova@kjm.cz

Kam kráčíš, knihovnictví...

Ohlédnutí za devíti ročníky Královéhradecké knihovnické konference

Eva Semrádová

Královéhradecká knihovnická konference se poprvé uskutečnila v roce 2013, a tak už stojí za to se ohlédnout za uplynulými ročníky a krátce zaznamenat její historii.

Založení konference předcházely úvahy o vhodné formě každoročního setkání knihovníků Královéhradeckého kraje, které by mělo vzdělávací charakter a zároveň poskytlo prostor pro výměnu zkušeností, propagaci dobrých nápadů a navazování osobních kontaktů. Základní cílovou skupinou při sestavování programu byly městské knihovny, ale konference byla vždy otevřena všem knihovníkům – od vesnických knihovníků až po pracovníky krajské knihovny, speciálních knihoven nebo studenty knihovnických škol. Tradičním prostorem setkání několika desítek knihovníků byl po řadu let konferenční sál Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové. Někteří posluchači přijížděli opakovaně bez ohledu na ústřední téma přednášek, konference byla místem vzdělávání pro začínající knihovníky a stále častěji se hlásili i návštěvníci z okolních krajů. V letech 2020 a 2021 se akce přesunula do virtuálního prostoru kvůli covid epidemii. Knihovnická komunita se ale dokázala s touto změnou rychle vyrovnat, bohatá diskuse lidí zaujatých knihovnictvím vytvořila přátelskou atmosféru i přes obrazovky. Navíc online připojení odstranilo vzdálenosti, takže se akce rázem stala celorepublikovou záležitostí a také počet návštěvníků se zdvojnásobil.

Nezaměnitelný podtitul Kam kráčíš, knihovnictví našla pro konferenci významná východočeská knihovnice Božena Blažková. A program konference se každoročně snaží odpovědět na tuto otázku prezentací aktuálních novinek, ale také kritickým pohledem či pochybnostmi, zda ty nové cesty míří správným směrem. S ohledem na pestrou knihovnickou společnost, která se na konferenci schází, obsahuje program v dopoledním bloku přednášek teoretický základ k tématu z pohledu odborníků. Odpolední prezentace „dobré praxe“ pak přinášejí příklady z aktuálního dění v knihovnách. Jedná se o krátké patnáctiminutové vstupy, které přibližují konkrétní akci nebo pracovní postup. Prezentující jsou z různě velkých pracovišť a oblastí, jejich vystoupení bývají živá a autentická, protože mluví o své konkrétní práci, nápadech a zkušenostech. Prezentace jsou doplněny fotodokumentací, odkazy na zdroje a často i pozváním na další setkání.

Každým rokem se návštěvníci konference vydávali za jiným knihovnickým tématem, které zpravidla korespondovalo se zaměřením propagačních kampaní pro daný rok nebo už bylo prvním krokem k tématu následujícího roku, jelikož konferenci vždy patřilo datum na konci listopadu.

Tematické zaměření jednotlivých ročníků

2013 / 19. 11. 2013	Celostátní koncepce rozvoje knihoven a navazující koncepce knihovnictví v Královéhradeckém kraji na léta 2014–2018
2014 / 25. 11. 2014	Bohatství regionálních fondů
2015 / 24. 11. 2015	Rok služeb v knihovnách Královéhradeckého kraje
2016 / 22. 11. 2016	Knihovna jako centrum vzdělávání
2017 / 21. 11. 2017	Digitalizace knihovních fondů, ochrana a zpřístupnění kulturního dědictví
2018 / 20. 11. 2018	Elektronické služby v knihovnách
2019 / 19. 11. 2019	Knihovny a školy
2020 / 24. 11. 2020	Knihovny vytvářejí vztah k místu, kde žijeme. Regionální literatura – regionální osobnosti – fenomén rodného kraje
2021 / 23. 11. 2021	Knihovny podporují čtenářství dětí a mládeže

Přednášky

V minulých ročnících jsme mezi přednášejícími přivítali známé osobnosti českého knihovnictví a další výborné lektory z řad pedagogů. Na konferenci zazněly například tyto přednášky:

Knihovnická profese v současnosti (Mgr. Zlata Houšková, 2013)

Informační služby budoucnosti a role knihoven (doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D., 2014)

PR a komunikace v knihovnách (Mgr. Věra Ondřichová, 2015)

Centrální portál knihoven Knihovny.cz (Bc. Vojtěch Vojtíšek, 2015)

Trénování paměti v knihovnách: jak a proč (Zdeňka Adlerová, 2016)

Jak vyzrát na čtenářskou gramotnost (Mgr. Pavlína Lišovská, 2016)

Měl by knihovník zastoupit učitele? (Mgr. Klára Smolíková, 2016)

Digitalizace a digitální knihovny v České republice (Ing. Martin Lhoták, 2017)

Virtuální národní fonotéka aneb Zvuk chycen na jednom místě (Filip Šír, DiS., 2017)

Digitalizace v Městské knihovně v Praze (Bc. Zuzana Hartmanová, 2017)

Digitální knihovna MZK Brno a mobilní aplikace Kramerius (Mgr. Lenka Damborská, 2017)

Čas na změnu aneb Od jednotné informační brány k portálu Knihovny.cz (PhDr. Bohdana Stoklasová, 2018)

Získej – systém pro sdílení fondů knihoven (PhDr. Jan Pokorný, Ph.D., 2018)

Sherlockem Holmesem v knihovně (Mgr. Lenka Válková, 2018)

Knihovnická pedagogika pro praxi informačního vzdělávání (Mgr. Pavlína Mazáčová, Ph.D., 2019)

Spolupráce veřejných knihoven se školami (Mgr. Vladana Pillerová, 2019)

Škola v knihovně (Mgr. Petra Bubeníčková, Ph.D., 2019)

Mediální a digitální gramotnost v knihovnách (Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D., 2019)

Knihovna jako aktivní činitel utváření místa (prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D., 2020)

Hledání regionální literatury (PhDr. Eva Koudelková, Ph.D., 2020)

Čtenářství dnes – hledání nové mise (prof. PhDr. Jiří Trávníček, M.A., 2021)

Bez výborného a bohatého čtení není vzdělanost (PhDr. Václav Mertin, 2021)

Současná umělecko-naučná literatura pro děti a mládež (Mgr. Olga Kubeczková, Ph.D., 2021)

Jak přispívá projekt „S knížkou do života / Bookstart“ ke čtenářství? (Mgr. Barbora Čížinská, 2021)

Projekt Čtení dětem (Mgr. Jitka Řeháková, 2021)

Prezentace dobré praxe

Příklady dobré praxe připravovali knihovníci z Královéhradeckého kraje a postupně se k nim přidali kolegové z jiných krajů, některé knihovny přispěly i do více ročníků konference. V prezentacích dobré praxe vystoupili knihovníci z těchto knihoven:

Heldova městská knihovna Třebechovice pod Orebem, Knihovna Břetislava Kafky Červený Kostelec, Knihovna Jiřího Mahena v Brně, Knihovna Karla Poláčka v Rychnově nad Kněžnou, Knihovna města Hradce Králové, Knihovna městyse Velké Poříčí, Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně, Krajská knihovna Vysočiny Havlíčkův Brod, Městská knihovna Dobruška, Městská knihovna Hořice, Městská knihovna Kostelec nad Orlicí, Městská knihovna Meziměstí, Městská knihovna Náchod, Městská knihovna Nová Paka, Městská knihovna Nové Město nad Metují, Městská knihovna Police nad Metují, Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem, Městská knihovna Svitavy, Městská knihovna Trutnov, Městská knihovna Úpice, Městská knihovna Ústí nad Orlicí, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové.

Doprovodný program a sborník

Několik ročníků konference bylo rozšířeno o doprovodnou aktivitu, která téma roku zpřístupnila na delší čas než jen při konferenčním jednání. Výstavy se konaly ve foyeru konferenčního sálu Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové, exkurze zůstaly v nabídce profesního vzdělávání po celý rok. Výsledky ankety z roku 2020 byly vydány formou elektronické přílohy knihovnicko-informačního zpravodaje U nás.

Propagační výstava fotografií z dění ve východočeských knihovnách s názvem Jak vidím svoji knihovnu (2014)

Výstava Design knihovnické propagace (výstava za účasti 22 městských a místních knihoven kraje, 2015)⁴

Exkurze na digitalizační pracoviště Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové (2017)

Anketa Můj region a jeho odraz v literatuře (2020)⁵

Sborník 9. ročníku konference Knihovny podporují čtenářství dětí a mládeže (2021)

Sborník uzavírá devítiletou historii Královéhradecké knihovnické konference, která si vždy kladla za cíl rozvíjet znalosti knihovníků, popularizovat nové trendy našeho oboru a podporovat přátelskou atmosféru knihovnické komunity. Můžeme se těšit, že se v následujících letech budou psát další kapitoly těchto podzimních knihovnických setkání v Hradci Králové.

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhk.cz

---

⁴ SEMRÁDOVÁ, Eva. Design knihovnické propagace. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*. Kladno: Středočeská vědecká knihovna Kladno, 2016, roč. 68, č. 5, s. 189. ISSN 0011-2321.

⁵Můj region a jeho odraz v literatuře – výběr odpovědí na anketní otázky. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2021, roč. 31, č. 1. Volná příloha. ISSN 0862-9366. Dostupné z: [https://www.svkhk.cz/svkhk/u-nas-pdf-cisla/Rocnik-31-\(2021\)-Cislo-1-Volna-priloha-anketa.pdf](https://www.svkhk.cz/svkhk/u-nas-pdf-cisla/Rocnik-31-(2021)-Cislo-1-Volna-priloha-anketa.pdf)

Název	Veřejné knihovny podporují čtenářství dětí a mládeže [e-kniha] Sborník Královéhradecké knihovnické konference 2021
Sestavila	Eva Semrádová
Vydavatel	Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové
Rok vydání	2022
Vydání	1. vydání, verze z 2022-05-10
Počet stran	44
ISBN	978-80-7052-156-4
Grafická úprava obálky	AD reklama, s. r. o., Trutnov

Dostupné na WWW: <http://www.svkhk.cz>

Copyright 2022 SVK HK

Fotografie zařazené do publikace byly danými knihovnami určeny ke zveřejnění.